РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
„СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу
видае
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всї листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
„SVOBODA"
("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by UKRAINIAN NAT'L ASSOCIATION
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXVII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., СУБОТА, 17-го МАЯ 1919. Ч. 58. VOL. XXVII. JERSEY CITY, N. J. SATURDAY, MAY 17, 1919. No. 58.

НОВА ПОБІДА УКРАЇНЦІВ ПІД ЛЬВОВОМ.

Між Українцями і Поляками в Парижи мало прийти до згоди в справі розєму.

Завзята боротьба з большевицькими військами на Волини і в Київщині.

Американська місія виїхала на Україну. -- Українська делеґація в Італії.

ВІСТИ З УКРАЇНИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on May 16, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

БОРОТЬБА ПІД ЛЬВОВОМ ТРИВАЄ ДАЛЬШЕ.

Українські війска відбили напади Поляків.

ВІДЕНЬ, 13. мая. — Польські напади в околиці Львова, переведені в протягу кількох останних днів, були безуспішні, як се доносять вісти, походячі з українського жерела. Поляки пробували перевести сильний атак при помочи піхоти проти українських боевих лїній, але їх скошено огнем машинових крісів. Поляки були приневолені уступити назад, полишаючи на побоевищи сотки убитих.

ПЕРЕГОВОРИ МІЖ УКРАЇНЦЯМИ І ПОЛЯКАМИ В ПАРИЖИ.

Американський посол Геміл відіграв у них важну ролю.

(Після кореспонденції МекДоналда до „Ню Йорк Геролд").

ПАРИЖ, 13. мая. — Під теперішну пору є можливість близкого порозуміня між Поляками і Українцями. Нині пополудни українська мирова делеґація заявила, що вона прирікає здержати дальшу боротьбу проти Поляків, коли польське правительство окаже охоту до переговорів.

Конґресмен з Джерзи Сіти, Н. Дж., представник Українського Народного Комітету в Злучених Державах, відограв важну ролю у ведених нарадах. Американці взагалі наставали на те, щоби заперестати боротьбу, бо дальша боротьба до нічого не доведе. Тепер є тоїсамої гадки також польські і українські провідники.

Особи, які є добре поінформовані, кажуть, що можна надїяти ся розему між Польщею і Україною, та що Україна одержить забрані їй землї.

МІЖ УКРАЇНЦЯМИ І ПОЛЯКАМИ МАЛО ПРИЙТИ ДО УГОДИ В СПРАВІ РОЗЄМУ.

До заключеня розему причинили ся найбільше Американці.

ПАРИЖ, 13. мая. — Поляки і Українці прийшли до угоди в справі здержаня дальшої боротьби, головно завдяки приязним услугам Американців.

Українці потерпіли тяжкі втрати в боротьбі з Поляками, а таксамо мали великі втрати в боротьбі з большевиками.

Угода в справі розему, яку заключено, дасть правдоподібно підставу надіяти ся, що Поляки дадуть Українцям поміч проти большевиків, хоч угода, заключена між обома сторонами, є ограничена лише на здержане взаїмної боротьби.

ҐЕН. ПЕТЛЮРА ЗВОДИТЬ БОРОТЬБУ З БОЛЬШЕВИКАМИ КОЛО КИЄВА.

Завзята боротьба під Бердичевом.

ВІДЕНЬ, 13. мая. — Вісти, одержані з українського жерела, доносять про завзяту боротьбу недалеко Києва між війсками большевицькими і війсками ґенерала Семена Петлюри.

Незвичайно завзята боротьба відбуваєть ся під Бердичевом, на полудневий захід від Києва.

УСПІХИ ҐЕН. ПЕТЛЮРИ В БОРОТЬБІ З БОЛЬШЕВИКАМИ.

Селяни під проводом Зеленого підняли революцію.

ВІДЕНЬ, 12. мая. — Російські большевицькі війска потерпіли нову невдачу від Українців, які стоять під проводом ґен. Семена Петлюри.

Атаман Зелений, другий провідник українських селян, стоїть на чолї нової революції в київській, чернигівській і полтавській ґубернії. Большевики були приневолені вислати до тих ґуберній нові відділи для скріпленя своїх війск.

ЗАХІДНО-УКРАЇНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ВИСЛАЛО ДЕЛЄҐАЦІЮ ДО РИМУ В СПРАВІ ПОЛОНЕНИХ.

Є в пляні ужити полонених Українців до боротьби проти большевиків.

ВІДЕНЬ, 12. мая. — Правительство Західної України вислало до Італії делеґацію, щоби виєднати в італійського правительства увільнене полонених Українців. Є в пляні вислати полонених Українців для скріпленя армії, яка стоїть у боротьбі з большевиками.

НА УКРАЇНУ МАЄ ВИЇХАТИ АМЕРИКАНСЬКА КОМІСІЯ ПІД ПРОВОДОМ ПОЛКОВНИКА ДЖОНСА.

Американський Червоний Хрест має вислати поміч на Україну.

ВІДЕНЬ, 13. мая. — Капітан Ґреґорі візвав американський Червоний Хрест, щоби вислав на Україну мило і ліки, які то средства є доконче потрібні з причини пануючого тифу і шкірних недуг.

Американська комісія під проводом підполковника В. А. Джонса виїде небаром на Україну.

Підполковник Джонс, трох офіцирів і малий відділ американських офіцирів будуть супроводжати американську місію на Україну. Комісія звідає найперше Станиславів, а відси удасть ся через Тернопіль до Ровна, щоби стрінути ся з Петлюрою, який тепер там перебуває.

УКРАЇНА БУДЕ ДОСТАВЛЯТИ ДЛЯ ВІДНЯ НАФТУ.

ВІДЕНЬ, 14. мая. — Між австрійським правительством і Західною Україною прийшло до угоди в справі достави нафти для Відня.

В РОСІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on May 16, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Большевики мобілїзують велику армію.

КОПЕНГАҐЕН, 14. мая.—Російське савєтське правительство в Москві видало розпорядженє в справі прискореня мобілїзації великої армії в як найкоротшім часї, як се доносить нинїшна телеґрама з Москви.

Армія Колчака мала заняти Самару.

БЕРНО, 15. мая.—Війска адмірала Колчака заняли Самару, важне місто над Волгою, як се доносить тутешне українське пресове бюро на підставі вістий, одержаних з достовірного жерела.

Большевикам не вдало ся здобути Ростова над Доном.

ЛОНДОН, 15. мая. — Ґен. Денікін, командант протибольшевицьких війск, перевів протинаступ і знївечив плян большевицької армії, яка мала намір через здобуте Ростова над Доном окружити армію ґен. Денікіна.

Большевицькі війска були приневолені уступити назад у північнім напрямі.

Цивільне населене опорожнює Петроґрад.

ГЕЛЬЗІНҐФОРС, 14. мая. — Одержані вісти доносять, що російське савєтське правительство, видало приказ, щоби мешканцї Петроґраду опустили місто. Всї державні департаменти будуть перенесені з Петроґраду около 1. липня.

Амерканці не візьмуть участи в наступі на Петроґрад.

ПАРИЖ, 14. мая. — Американські війска не будуть брати участи в жаднім наступі на Петроґрад, як се доносять з урядових жерел.

В останних часах одержано з неурядових жерел вістку, що французькі і анґлійські воєнні кораблї, які находять ся коло Ґельзінґфорсу, готовлять ся до нападу на Петроґрад та що фінські протибольшевицькі війска і російські армії ґен. Юденича і ґен. Родзянка маширують вже на Петроґрад.

Адм. Колчак плянує наступ на Москву.

ПАРИЖ, 14. мая. — Всеросійське правительство в Омску, на чолї котрого стоїть адмірал Колчак, приготовляє пляни до наступу на Москву.

Адм. Колчак заявив се в розмові з кореспондентом паризької часописи „Пті Парізієн". Дискутуючи над воєнним положенем на східнім фронтї, адм. Колчак сказав, що аліянти могли би помогти сїй кампанії, коли би післали для його армії оруже, амуніцію, воєнні матеріяли і одіж.

Ґен. Горват іменований головним командантом на східній Сибіри.

ОМСК, 7. мая. — Всеросійське правительство іменувало ґен. Горвата головним командантом російських війск на східній Сибіри, даючи йому рівночасно уряд і власть цивільного ґубернатора.

Його попередником був ґен. Іванов-Рінов, якого відкликано з причини, що здержував дїяльність козацьких провідників в заведеню військової контролї.

Кажуть, що іменоване ґен. Горвата мало на цїли поліпшити відносини між всеросійським правительством і Злученими Державами. Ґен. Горват був заступником президента міжаліянтської комісії на східній Сибіри і все прихильно відносив ся до Злучених Держав.

З тогосамого жерела доносять також, що ґен. Семенов одержав рівнож важний уряд в сибірській армії всеросійського правительства.

Др. Нанзен їде до Ленїна на переговори.

ПАРИЖ, 14. мая. — Др. Фр. Нанзен, голова комісії достави поживи для Росії, виїхав до Росії, щоби вести переговори впрост з Ленїном, премієром большевицького правительства, в справі помочи для Росії і застановленя боротьби.

Вчерашна телеґрама з Парижа доносила, що Чічерін, большевицький міністер заграничних справ, відкинув предложенє д-ра Нанзена, вважаючи його пропозицію політичним підступом.

Поворот полонених з Росії.

ПАРИЖ, 15. мая. — Мирова конференція рішила, щоби полонені, як находять ся на Сибіри, в балтійських краях і на Кавказі, були безпроволочно відослані домів. Полонені, які находять ся в тій части Росії, котра остає під контролею савєтського правительства, будуть відослані домів пізнїйше.

В ХІНАХ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on May 16, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Хінці грозять смертию своїм мировим делеґатам.

ПАРИЖ, 14. мая. — Хінська делеґація одержала з ріжних сторін Хін листи з погрозою, що їх убють, коли вони підпишуть мировий договір, на підставі котрого півостров Шантунґ мав би перейти під контролю Японії.

Хінська мирова делеґація одержала телеґраму з протестом від 35.000 мешканців Шантунґа.

В ПОЛЬЩІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on May 16, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Савєтське правительство грозить Польщі війною.

БЕРЛІН, 14. мая. — Телеґрама з Варшави доносить, що російське савєтське правительство повідомило польського міністра заграничних справ, що занятє Вильни польськими війсками воно буде вважати виповідженем війни.

Поляки домагали ся частини німецької воєнної фльоти.

ПАРИЖ, 15. мая. — Рада чотирох міністрів заграничних справ відкинула нині домаганє Поляків, які жадали, щоби Польщі віддати частину німецької воєнної фльоти.

Поляки доказували, що вони потребують воєнної фльоти для оборони свого краю.

В НІМЕЧЧИНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on May 16, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Лагідний засуд на убийників Лїбкнехта і Рози Люксембурґ.

БЕРЛІН, 14. мая. — Воєнний суд засудив трох офіцирів, які були обжалувані о убийство д-ра Карла Лїбкнехта і Рози Люксембурґ підчас спартацької революції в Берлїні.

Двох з обжалуваних офіцирів, Рунґе і Курт Фоґель, дістали по 2 роки вязниці; поручник Рітман лише 6 місяців вязниці. Прочих увільнено від вини і кари.

(Підчас процесу сьвідки зізнали, що згадані офіцири, які були командантами військових патруль, призначених до увязненя Лїбкнехта і Рози Люксембурґ, видали приказ своїм жовнїрам, вбити увязнених в дорозі до тюрми).

В Баварії розстріляно 72 російських полонених.

БЕРНО, 15. мая. — Віртемберські війска перемогли в лїсі коло Ґрефлїнґ в Баварії відділ російських полонених, яких Спартаки зоружили і приоділи в баварські мундури. Відділ стояв під командою Спартаків.

Воєнний суд засудив провідників і 72 полонених на кару смерти і їх розстріляно недалеко Льохгавзен.

НА БАЛКАНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on May 16, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Болгарія переводить потайно мобілїзацію.

ПАРИЖ, 15. мая. — Телеґрама зі Солуня доносить, що Болгарія переводить потайно мобілїзацію молодших військових кляс.

Наша ґазета є присьвячена робітничій справі. Доля та судьба нашого робітника лежить нам на серци передівсім. Не дбаем о зиск, тільки о твое добро, мученику праці! — Пренумеруйте „Свободу"! („Свобода", число 1-ше, 15. вересня 1893).

З МИРОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on May 16, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

ГОЛОВА НІМЕЦЬКОЇ ДЕЛЄҐАЦІЇ ЗАЯВИВ, ЩО НІМЕЧЧИНА НЕ МОЖЕ ПРИЙМИТИ МИРА.

Мировий договір містить услівя, неможливі до сповненя.

БЕРЛІН, 14. мая. — Ґр. Брокдорф-Ранцав, голова німецької мирової делеґації, вислав в порозуміню з прочими членами німецької делеґації три ноти до президента мирової конференції, Клеманса, в яких містить ся заява, що Німеччина не може підписати мирового договору в його теперішній формі, бо є річию неможливою, щоби Німеччина могла сповнити всї услівя, які їй подиктовано.

Ґр. Брокдорф-Ранцав заявив отверто, що німецькі делеґати не підпишуть договору, якого услівий Німеччина не є всилї сповнити. Він домагаєть ся змін в мировім договорі, які уможливили би його приняте.

МИРОВІ ПЕРЕГОВОРИ З АВСТРІЄЮ ПРИПІЗНЕНІ.

Угорське правительство не дало доси ніякої відповіди.

ПАРИЖ, 15. мая. — Брак відповіди зі сторони угорського правительства на запрошенє мирової конференції в справі висланя мирових делеґатів до Парижа і загальна непевність щодо положеня на Угорщині причинили ся до припізненя мирових переговорів з Австрією і Угорщиною. Справа вимагає, щоби переговори були ведені спільно з Австрією і Угорщиною.

СОЦІЯЛІСТИ ПРОТИ МИРОВОГО ДОГОВОРУ.

Домагають ся зміни мирових услівий і конституції ліґи народів.

ПАРИЖ, 15. мая. — Перший крок в справі реконструкції соціялістичного інтернаціоналу в опозиції до мирового договору зроблено вчера, коли міжнародний комітет, іменований соціялістичним конґресом в Берні, відбув засїдане і ухвалив резолюції, в яких протестує проти змісту мирового договору, заявляючи, що він містить в собі зародки до нових воен.

Комітет предложить свої резолюції мировій конференції. Чи протест соціялістичного комітету буде мати якийсь вплив, що є дуже сумнївне, то всеж таки він є доказом переміни, яка наступила в поглядах европейського пролєтаріяту від часу приїзду президента Вілсона до Европи. Зразу глядїли на нього яко речника домагань пролєтаріяту, але тепер переконали ся, що їм треба вернути ся назад до інтернаціоналу і до способів, які були перед війною. Комітет складаєть ся з визначних соціялістів.

В резолюціях, які містять критику ліґи народів, говорить ся, що проєктована ліґа є радше ліґою правительств ніж народів. На її чолї стоїть пять великих побідних держав, а дві великі держави, як Німеччина і Росія, є зовсім виключені.

В резолюції піднесено також неслушність рішеня мирової конференції в справі Ґданьска і долини ріки Саар. Віддане Шантунґа під контролю Японії пятнуєть ся в резолюції яко брутальний злочин. Мирова конференція, говорить ся дальше, признала отсим отверто право заборів.

Резолюція кінчить ся словами:

„Сї блуди є тяжкі і вповні доказують, що сей мир не може бути нашим миром та що народам все буде грозити полїтика побідників, які ділять ся добичию, не зважаючи на неминучі наслідки".

Маршалок Фош і ґен. Першінґ радять над наступом на Німеччину.

ПАРИЖ, 15. мая. — Маршалок Фош і ґенерал Першінґ виготовляють пляни до дальшого наступу на Німеччину на случай, коли би німецькі мирові делеґати відмовили ся підписати мировий договір, який їм предложено мировою конференцією у Версалю.

НА УГОРЩИНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on May 16, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Мадяри здержали наступ Чехів.

БУДАПЕШТ, 12. мая.—Угорські большевицькі війска побили Чехів і відзискали значну частину території на північ від Сальґо Тарян, як се доносить нинїшний урядовий звіт. Угорські большевицькі війска здобули 6 машинових крісів і захопили 27 ваґонів угля.

З румунського фронту не одержано жадних вістий.

Мадярський міністер заграничних справ, Беля Кун, вислав ноту до австрійського німецького правительства, протестуючи проти окупації західної Угорщини на случай злуки Австрії з Німеччиною.

В РУМУНІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on May 16, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Румунія грозить, що покине мирову конференцію.

ЖЕНЕВА, 15. мая. — Заходить можливість, що румунські мирові делеґати покинуть мирову конференцію.

Вісти з Парижа доносять, як се подає румунське пресове бюро, що премієр Братіяно і румунська мирова делеґація відїде з Парижа, коли мирова конференція не змінить свого рішеня в справі Банату. Мирова конференція рішила іменно, щоби Банат розділити поміж Сербію і Румунію.

Румунія домагаєть ся цїлого Банату для себе.

"SVOBODA" (LIBERTY)

The Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893

JOSEPH STETKEWICZ, Chief editor.
ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION:		ПЕРЕДПЛАТА:	
United States:		в Злучених Державах:	
1 year	$3.00	на рік	$3.00
6 months	$1.75	на пів року	$1.75
3 months	$1.00	на 3 місяці	$1.00
to Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$3.50	на рік	$3.50
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
Single copy 3 cents.		Поодиноке число 3 центи.	

За кожду зміну адреси платить ся 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Число телефону 498 Montgomery.

Всї моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

За всї оголошеня поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає.

ВЕЛИКА УКРАЇНСЬКО-ЛИТОВСЬКА ПОЛЇТИЧНА МАНЇФЕСТАЦІЯ В НЮ ЙОРКУ.

Заходом Українського Народного Комітету і Литовської Народної Ради в Злучених Державах відбудеть ся в Ню Йорку, в неділю, дня 25. мая пополудни велика литовсько-українська полїтична манїфестація, яка заявить ся за признанем независимої української і литовської републики та запротестує проти польських заборчих наїздів на українські і литовські землї.

До співучасти в манїфестації запрошені також Білоруси і Лотиші.

На манїфестації будуть промовляти визначні Американцї а також Українцї і Литовцї, а між промовами будуть співи сольові і хорів українських та литовських.

На манїфестації будуть ухвалені резолюції, які вишлеть ся до американської преси, до правительства Злучених Держав і на мирову конференцію в Парижи.

Вступ на манїфестацію вільний за запрошенем.

Запрошеня дістануть українські і литовські товариства в Ню Йорку й околиці. Хто би хотів з дальших сторін приїхати на манїфестацію, нехай напише до Головної Канцелярії У. Н. Комітету, на адресу Ukrainian National Committee of U. S., 70 Fifth Ave., Room 1008, New York City, а канцелярія для нього зарезервує місце.

Українцї повинні взяти громадну участь в манїфестації. Для них буде застережених около 2.000 місць.

Близші відомости про сю манїфестацію будуть подані на другий тиждень в українських і литовських часописях.

ПОЛЬСЬКІ ЗВІРСТВА НА ЛЕМКІВЩИНЇ.

Зі старого краю прийшли достовірні вісти, що Поляки допускають ся на Лемківщинї нечуваних надужить і просто звірських насильств, що кличуть о пімсту.

Ті вісти говорять, що Поляки увязнили сотки тисяч Лемків і вивезли яко невільників на Мазурщину, де вони мучать ся і катують ся та масово вмирають від голоду і від пошесних недуг.

Се значить, що Поляки вивезли цїле мужеське населенє з Лемківщини у повнолїтнім віцї; вивезли всїх тих мущин, котрі можуть вступити до війска та обороняти свою рідну землю.

Чому Ляхи допустили ся такого злочину?

Вони допустились тому, бо вони знали, що Лемки люблять свою рідну землю і готові станути до бою, аби оборонити її перед польською неволею.

По правдї, то Лемки таки ставали до бою проти польських наїзників на українські землї. Вони таксамо як їх братя із східної Галичини спішили з оружем в руцї, аби вимести з галицької України польську неволю. Вони бороли ся завзято і радо давали поміч східній Галичинї.

І ось тому Ляхи наважились зломити силу Лемківщини, зломити її оружну силу, яка була звернена проти ляцької неволї.

А щоби зломити визвольний, революційних рух на Лемківщинї Ляхи рішились на звірський розбій і дійсно ляцьке насильство. **Напали на Лемківщину, забрали вільних і свобідних горожан в неволю і вивезли у свою Мазурщину на страшні муки і на загибіль.**

В той спосіб цїла Лемківщина нинї в страшній нелюдській тюрмі, а Лях над нею розпостер свої розбійницькі окови.

Ми певні, що Українцї в Парижи вставляють ся за освобожденем братів Лемків з ляцької неволї, але чи вспіють вони склонити передівсїм французьке правительство до того, аби разом з правительством американським і правительствами других аліянтів змусили польських заборцїв пошанувати право вільних людий та освободити Лемків з польської неволї і позволити їм вернутись з Мазурщини на рідну землю, працювати на ній і боронити її перед наїзниками.

Можливо, що покищо нема сили, аби Польщу здержати від розбоїв і насильств, але треба робити всї заходи, аби широкий культурний сьвіт про се дізнав ся та станув в оборонї покривджених і обрабованих з волї і свободи.

Ляхам такі розбої і насильства нїколи не забудуть ся і вони ще мусять дістати за них слушну відплату.

Жадна кривда не минає без заслуженої кари.

ЗА ЩО БОРЮТЬ СЯ ГАЛИЦЬКІ УКРАЇНЦЇ?

Звісна річ, що галицькі Українцї борють ся проти польських панів наїзників, в оборонї своєї свободи.

То значить, що вони боронять свою републику, обороняють мечем своє право до самоозначеня.

Се значить, що вони проливають свою кров в оборонї тих засад, які проголосив президент Злучених Держав, Вудров Вілсон, а які польські пани заборцї нехтують і топчуть.

На сїм місци хочемо пригадати ті засади, які президент Вілсон проголосив яко засади війни і мира американської републики, а які український загал в Злучених Державах і наші братя в Галичинї і на Буковинї приняли за свої і боронять їх з усїх своїх сил перед польським насильством і розбоєм.

Ось ті засади Америки, проголошені президентом Вілсоном:

I.

(З промови в конґресї у Вашінґтонї, дня 11. лютого 1918).

Не повинно бути анексій, нї контрибуцій, нї карних оплат. **Нї міжнародна конференція нї окремі угоди поміж ворожими державами не сьміють передавати собі народів зпід одної власти під другу. Національні змаганя мусять бути пошановані. Для правлїня і власти над собою сам народ має дати свою згоду. Самовизначенє не пуста фраза, й необхідний принцип всякої мирової акції.** Загального мира нам не здобуде жадна мирова конференція своєю просьбою або й своїми голословними заходами. Його не зліпить ся з окремих коншахтів поміж могучими державами. Всї учасники сеї війни мусять спільно полагодити кождіське питанє, яке якнебудь і денебудь з нею вяжеть ся. Бо ми стараємо ся о такий мир, щоб всї разом могли його поручити і піддержати, і тому кождий пункт мусить бути підданий спільному судови, чи се дїло праве і справедливе, чи звичайний торг поміж пануючими.

* * *

Злучені Держави не бачать собі дороги до мира, доки не знищені причини сеї війни, доки нема як найбільшої певности, що вона знов не повторить ся. **Ся війна має свій корінь в нехтованю прав малих держав і тих народів, що не мали досить сили і єдности, щоб самим здійснити свої домаганя, самостійно творити свою державну організацію і форми свого політичного житя.** Нові договори мусять таке нехтоване права зробити на будуче неможливим. І за тими договорами мусить постояти обєднана сила всїх тих народів, що люблять справедливість і готові удержати її за всяку цїну.

(З промови на могилї Вашінґтона, дня 4. липня 1918).

З великої боротьби тільки один може бути вихід. Рішенє мусить бути крайне і невідкличне. Ніякого компромісу не може бути. Ніяке посереднє рішенє не дасть ся подумати і приняти. Отсе ті цїли, задля яких борють ся обєднані народи сьвіта, і доки їх не здобудуть, доти не може бути мира:

1. Знищенє всякої самовладної сили в сьвітї, яка сама тайно і самовільно може збурити мир сьвіта; або, коли тепер ще знищити її неможливо, так треба її обезсилити до краю.

2. Кожда справа, чи то териториї, чи державної влади, чи економічних, чи полїтичних відносин, **мусить бути рішена так, щоб те рішенє з доброї волї приняв сам той народ, що о його долю ходить, а не щоб рішати її на основі матеріяльного інтересу або користи якоїсь иншої держави чи народа, котрі задля свого зовнїшного впливу і пановання можуть хотїти собі иншого рішеня.**

3. Всї народи мусять згодити ся, що в відносинах поміж собою вони будуть держати ся тихсамих принципів чести і пошанованя для спільних законів цивілїзованого громадянства, яких у взаїмних відносинах придержують ся окремі горожани всїх цивілїзованих держав; на те, аби сьвято додержували ся всї обітниці і договори; аби не ховали ся тайні змови і заговори; аби безкарно не творено кривди і аби на основі взаїмної пошани для права укріпило ся взаїмне довіре.

4. Мусить бути установлена мирова організація, яка дасть певність, що злучена сила свобідних народів не допустить до насильства над нічиїм правом, і яка забезпечить мир і справедливість, творючи певний трибунал громадської думки, котрому мають піддати ся всї і котрий має рішати всї міжнародні справи, в яких не можуть по доброму погодити ся самі народи.

Ті великі цїли можна виразити одним реченем: **Ми стремимо до того, щоб панував закон, признаний народом і піддержуваний організованою опінією людства.**

III.

(З промови на зібраню в Метрополітен Опера Гавз в Ню Йорку, дня 27. вересня 1918).

Отсе питаня, що рішають ся в сїй війнї:

Чи маєть ся допустити, щоб мілїтарна сила якоїсь держави або групи держав рішала долю народів, над котрими панувати вона не має жадного права окрім права сили?

Чи має бути вільно сильним народам кривдити слабі народи і підбивати їх собі в підданство задля своїх цїлий і інтересів?

Чи власть і правлїнє над народами, навіть у їх внутрішних справах, має мати самовладна і неодвічальна сила, чи ту власть і правлїнє вони мають вибирати собі по своїй вольній волї?

Чи для всїх народів і держав має бути спільна і однакова міра права, чи сильні мають робити, що тільки захочуть, а слабі безпомічно корити ся?

Чи право має сповняти ся напомацьки і случайними союзами, чи має бути загальна згода і союз усїх, щоб усїх примусити до береженя справедливости?

Ніодна людина анї якась ґрупа людий не вибирали собі, щоб саме ті питаня рішали ся в теперішній боротьбі. Але такі питаня є. І вони мусять бути рішені, не коншахтами, не компромісом, не згодою інтересів, але в край і раз на все та **з повним і недвозначним принятєм принципу, що інтерес слабого є таксамо сьвятий як інтерес сильного.**

Отсе ми розуміємо, коли говоримо про постійний мир, як що говоримо **щиро, розумно і з дійсним знанем і розумінем** справи.

* * *

Коли справдї і по правдї ті правительства, що зєднали ся проти Німеччини, і їх народи мають ту спільну цїль, щоб здобути певний тривкий мир, то всї ті, що сядуть за мировий стіл, мусять бути готові заплатити за нього цїну, ту єдину цїну, за яку певний і тривкий мир можна осягнути. І також будуть готові створити кріпке оруде, яким можна-б запевнити пошану і здійсненє мирових договорів.

Та цїна, то **безстороннa справедливість в кождій окремій справі, без огляду на те, з чиїми інтересами вона перехрещуєть ся. І не лише сама безсторонна справедливість, але й задоволенє усїх тих народів, що їх доля рішаєть ся.**

* * *

Отсе так розуміє наше правительство свій обовязок в справі мира:

Перше: безсторонна справедливість для всїх не сьміє робити ріжницї поміж тими, для котрих ми хочемо бути справедливі, і поміж тими, для котрих ми не хочемо бути справедливі. То мусить бути така справедливість, що не знає двох мір, але тільки рівність всїх народів.

Друге: ніякі окремі і особливі інтереси якоїсь одної держави або ґрупи держав не сьміють бути основою ніякої частини договору, котра не годить ся з загальним добром усїх.

Трете: не може бути ніяких союзів або лїґ або окремих договорів і порозумінь в загальній і спільній сїмї Лїґи Народів.

Четверте: і зокрема, не може бути в нутрі союза ніяких користолюбних економічних комбінацій або бойкотів або виключеня, хиба що Лїґа Народів сама для дисциплїни і контролї мати-ме право наложити економічну кару через виключенє від торгів сьвіта.

Пяте: всї міжнародні умови і договори мусять вповні бути подані до відома всего сьвіта.

РОЗМОВА АМЕРИКАНСЬКОГО КОРЕСПОНДЕНТА З ТРОМА ВИЗНАЧНИМИ УКРАЇНЦЯМИ.

ВІДЕНЬ, 10. цьвітня. (Кореспонденція Злученої Преси). — Політичні і військові провідники російської або Великої України вважають, що аліянтські правительства і аліянтські народи їх не розуміють.

„Аліянти думають, що ми небавом злучимо ся з Росією" — говорив премієр Остапенко в розмові з кореспондентом Злученої Преси в Проскурові. — „Сього ми не зробимо нїколи" —говорив він дальше. — „Ми маємо доволї змислу, аби зрозуміти, що Москалї, включаючи Толстоїв і всїх инших, є дураками. З Росії не вийшло нїколи нїчого доброго політично або соціяльно, анї нїколи не вийде. Большевики є дураками також, підчас коли ми є більше Европейцями".

Говорячи на тусаму тему, мінїстер війни Шаповал, з котрим кореспондент якийсь час подорожував, сказав:

„Про нас нїхто нїчого не знає, анї не стараєть ся знати. Прошу сказати людям, що ми є такими, як і другі народи, котрі живуть на заходї. Скажіть Американцям, що ми покладаємо на них свої надії, аби заложити нову, цвитучу і свобідну державу".

Полковник Єстефанів, котрий повісив кількох большевиків у Тернополї, сказав кореспондентови Злученої Преси, що він боров ся на Українї два роки і є радий бороти ся до кінця свого житя, аби узискати независимість для своєї вітчини.

„Нас змалювали яко большевиків і назвали всїм, чим хочете" — говорив він. — „Але ми є простими хлїборобськими людьми, котрі рішили ся йти своїм власним шляхом у сьвітї. Коли сьвіт відмовить нам волї тепер, він мусить зробити се пізнїйше".

Премієр Остапенко змалював горячими словами теперішне богатство краю, який має доволї угля, зелїза і земельних продуктів, але потребує продуктів фабричних.

„Ми є в станї купити більше і вивезти більше ніж цїла російська держава" — заявив він.

THINKS UKRAINE MISUNDERSTOOD.

Premier Declares That His People Are Not Fools, as Are All Other Russians.

(Associated Press Correspondence).

VIENNA, April 10.—Political and military leaders of Russian or Greater Ukraine feel that they are not understood by the allied governments or the people of the allied countries.

"It is suspected by the allies that we will soon join with Russia," said Premier Ostapenko in a talk with the Associated Press correspondent at Proskuriv. "This we will never do," he continued. "We have got sense enough to understand that the Russians, including the Toltoys and all others, are fools. Nothing good politically or socially ever came out of Russia or ever will. The Bolsheviki are fools, too, whereas we are more European."

Speaking along similar lines, War Minister Shapoval, with whom the correspondent travelled for some time, said:

"Nobody knows anything about us, nor seems to care. Please tell the people that we are just like other people who live in the west. Tell the Americans that in them lie our hopes to found a new, prosperous, and free nation."

Colonel Stefaniv, who hanged several Bolsheviki at Ternopil, told the Associated Press correspondent that he had fought in the Ukraine for two years and was willing to fight for the rest of his life to obtain independence for his country.

"We have been depicted as Bolsheviki and as anything you like to call us", he said. "But we are simple country people who are determined to make our way in the world. If the world refuses us liberty now, it will have to give it to us later."

Premier Ostapenko painted in glowing terms the present wealth of the country, which abounds in coal, iron, and agricultural productions, but needs the productions of factories.

"We are able to buy more and to export more than the whole Russian empire," he said.

АМЕРИКАНСЬКИЙ КОРЕСПОНДЕНТ ПРО УКРАЇНУ.

ВІДЕНЬ, 2. цьвітня. (Кореспонденція Злученої Преси). — Що Польща й Україна є ключами до Росії, се є переконанє кореспондента Злученої Преси, котрий щойно відбув подорож по обох сих країх і говорив з многими найвисшими офіцирами, урядниками і горожанами.

Дотично Польщі, яко запори проти большевизму, було більше балаканя ніж дїла; дотичнож України не тільки що нїчого не говорилось, але ще й вело ся проти неї неприхильну акцію. Ся країна є майже невідома більшости населеня аліянтських держав. Україну відвідували случайно вандрівні офіцири і місії. Одинокого американського офіцира, котрий пробував дістати ся до Києва, не допустили туди Французи в Одесї, як се заявив Злученій Пресї ґенерал Петлюра, що був тодї у своїй столици, зелїзничім возї під Проскуровом.

На Українї є доволї поживи, але там взяли верх большевики, при помочи гроший з Москви, аґітації і перекупства війск, які инакше були би вірними. Під пору важним є зрозуміти, що на Українї є справдї національний рух і що сей рух, при невеликій підмозї, аліянтськім признаню і моральній помочи, продовжав би хоробро боротьбу проти московських наїзників і допоміг би ухилити наїзд на Румунію, замикаючи тим способом большевицький коритар до Будапешту.

Зворушаючою частиною усеї тої справи є те, що Поляки й инші, котрі, як се тут почуваєть ся, повинні бути у злуцї з Українцями, марнують свій час на описуваню Українців, наче-б то вони були під проводом гуртка авантурників, особливо щодо українських претенсій до нафтяних теренів у Галичинї. Один американський нафтяр, котрий у сих сторонах прожив 25 лїт, оповідав кореспондентови, що польські властителї рафінерії, піддержувані австрійським капіталом, наміряли спершу захопити нафтяні поля, і се спонукало західних Українців, або Русинів, затримати сї поля і забрати Львів.

Кореспондент був очевидно першою заграничною особою, яка відвідала Україну, щоби знайти безсторонні інформації. Населенє, яке замешкує так звану Західну Україну, бувший східний австрійський край Галичину, не є зовсім під проводом авантурників. Сї люди є по найбільшій части убогі, що є мабуть наслїдком браку підприємчивости в колишнім російськім царстві. Вони є також неграмотні. Вони були би ще біднїйші, як би стратили нафтяні поля. Але у них є питомий народний дух і бажанє бути своїми власними панами, як Поляки і Чехи. Сї останні зрозуміли сей факт.

Таксамо і люди російської або Великої України не є політичними авантурниками. Вони є племінно посвоячені з людьми старої східної Галичини, принайменьше так далеко на схід як Полтава. Як тільки кореспондент удав ся зі Львова до української армії, йому стало ясно, що сї люди належать до иншої народности ніж Поляки. Вони є правдоподібно меньше культурні, але зате браві, здорово думаючі і рішені держати ся своєї землї.

Як кореспондент пішов дальше на схід, то там подибав більше російських типів і звичаїв, але многі з людий Великої України так ріжнять ся від Великоросів, як денно сьвітло від темряви. Се є особливо правдиве між жовнїрами, котрі походять з Полтавщини. Вони є мужні, інтелїґентні, добрі вояки, добродушні, щедрі і добре сьвідомі богатства та можливостий свого нового краю і його чудової чорної почви, яка дала Українї горду назву „Шпихлїр Европи".

UKRAINE MIGHT BE BARRIER TO MOSCOW REDS.

With Help from the Allies Could Keep Bolshevists Out of Roumania.

Vienna, April 2 (Associated Press Correspondence).—That Poland and the Ukraine are the keys to Russia is the conviction of the Associated Press correspondent, who has just traveled over those two countries and interviewed dozens of the highest offcers, officials and citizens.

There has been more talk than action concerning Poland as barrier to Bolshevism, but there has been not only no talk but some unfavorable action regarding the Ukraine, which country apparently is almost unknown to a majority of the people in the Entente countries. The Ukraine has been visited in a casual manner by strolling officers and missions. A single American officer who attempted to visit Kiev, capital of the Russian Ukraine, was prevented by the French at Odessa, according to the statement made to the Associated Press by Gen. Petlura at his railway car capital on a siding at Proskurov.

Real Government There.

There is plenty of food in the Ukraine, but Bolshevism obtained the upper hand there, owing to use of money from Moscow, agitation, and the buying of troops which otherwise would have been faithful. What is now important is that it should be understood that there really is national movement in the Ukraine, and that this movement, with a little help, Allied recognition and moral support, would manfully continue the struggle against the Moscow invaders and aid in preventing the invasion of Rumania, thus closing the Bolshevik corridor to Budapest.

The pathetic part of the whole business is that the Poles and others who, it is felt here, should be co-operating with the Ukrainians, spend their time in discribing the Ukrainians as led by a group of adventurers, particularly with regard to the Ukrainian claim to the oil fields of Galicia. The version told to the correspondent by an American oil man who has spent twenty-five years in these countries, is that the Polish refinery owners, backed up by Austrian capital, first attempted to seize the oil fields and this led up to an attempt by the west Ukrainians, or Ruthenians, to hold these fields and to take Lemberg.

The correspondent apparently was the first person from the outside to visit the Ukraine seeking unbiased information. The people who occupy what they term west Ukraine, the old east Austrian Galician province, certainly are not led by adventurers. For the most part, they are poor, which is possibly due to lack of enterprise in the former Russian empire. They are also unlettered. They would be far poorer if the oil fields were lost to them. But they have the spirit of their race, and desire to be their own masters, likes the Poles and the Czechs. The latter have understood this fact.

Are Not Adventurers.

Neither are the people of Russian or Greater Ukraine political adventurers. They are related by race with those of old Eastern Galicia at least as far eastward as Poltava. As soon as the correspondent passed from Lemberg into the Ukrainian army it was apparent that these men were a different race from the Poles; possibly less cultured but vigorous, healthy-minded men determined to hold their soil.

As the correspondent went eastward he found more Russian types and manners, but many of the people of the Greater Ukraine are as different from those of Greater Russia as daylight is from darkness. This is particularly true of the soldiers who came from the Poltava districts. They are manly, intelligent, good fighters, kind-hearted, open-handed and keenly aware of the wealth and possibilities of their new country and its wonderful black soil, which has given the Ukraine the proud name of "Europe's granary."

УКРАЇНСЬКИЙ НАР. КОМІТЕТ.

Часопись „Америка" в ч. 48. пише ось-що про Український Народний Комітет:

Сьогодня сьміло можна сказати, що Український Народний Комітет се одинока наша полїтична організація в Америцї, яка щиро заступає інтереси українського народу, яка є висловом наших полїтичних потреб за морем і в якій повинна бути згуртована цїла українська іміґрація в Америцї.

Про Український Народний Комітет найкрасше сьвідчить його робота. Невтомні заходи, від минувшого року, щоб українська справа здобула собі належний розголос в правительственних кругах Злучених Держав і високих урядників, резолюція в конґресї з справі признаня суверенности Української Републики, десятки статий в американській пресї про нашу справу, Перший Всеукраїнський Зїзд, висилка делєґатів від американських Українців на мирову конференцію в Парижи — се лиш зразки тої великої і ідейної роботи, яку веде Український Народний Комітет.

І коли сьогодня вороги Українського Народного Комітету побіджені, то побіджені не криком, не лайками, не кириною, але побіджені тою роботою, яку Комітет зробив. Не трома сотками віч, на яких вороги Комітету ширили в народї роздор, але кількома десятками віч, на яких проголошувано поклики до згоди, до спільної працї для української справи — може почванити ся Український Народний Комітет. Не поїздками до Вашінґтону в цїли поборення противника доносами і наклепами, але приєднуванем впливових людий для справи України Український Народний Комітет повнив свою роботу. Не згодою з відвічними ворогами українського народу, не торгами, на яких ворогам віддавано ріжні землї за миску сочевицї без волї і відома народу, але непримиримим становищем супроти заборчих плянів ворогів, рішучим становищем, що Українї треба помагати в боротьбі, що українські територїї треба ратувати — У. Н. Комітет здобув серед народу признанє.

Вороги Українського Народного Комітету поза роздори і кирию не доконали нїчого. Український Народний Комітет на напади кириників не глядів, а свою велику роботу сповняв після сил і змоги.

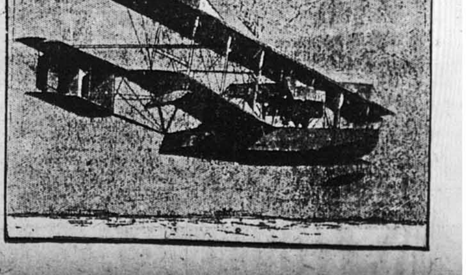
І наслїдки тої роботи видні. Серед нашої іміґрації слїдне оживленє і живе заінтересованє народною справою. Пятьдесять тисяч долярів жертв на ратованє українських земель, се найкрасший доказ, яке довіре У. Н. Комітет здобув своєю працею серед народу. І колиб навіть У. Н. Комітет не зробив нїчого більше крім висланя делєґатів від американських Українців на мирову конференцію в Парижи, то тесаме вже є велике і многозначуче дїло. Але і висилка делєґатів до Парижа і вся робота У. Н. Комітету наглядно показує, що Комітет заслугує собі на признанє цїлого нашого народу. І те признанє буде вписане на сторінках української історії.

Коли тепер постійно росте число членів і льокальних комітетів сеї народної дійсно патріотичної організації за морем, хай не буде одної місцевости, де мешкають Українцї, в якій не булоб місцевих комітетів; хай не буде одного щирого Українця, котрий не був би членом Українського Народного Комітету.

Ставаймо в ряди, гуртуймо ся всї до працї в Українськім Народнім Комітетї для добра Неньки України!

ЛЕТ З НЮ ЙОРКУ ДО АНҐЛІЇ.

Тепер прийшла пора, що великі держави, Америка, Анґлія і Франція хотять виправити своїх летунів через Атлантийський океан.

На сїм образку представлено, як би виглядав лет з Ню Йорку до Анґлії. В горі на ліво бачите пристань Ню Йорк. Відси летун вибираєть ся в дорогу наперед на північний схід, до Канади, а відтам вже в далеку дорогу понад Атлантийський океан. На образку видно його дорогу з Канади до Анґлії; вона є довга на 1.900 миль. В часі лету мають товаришити летунам цїлої дороги воєнні кораблі, [illegible] не допустили ... дорогу на [illegible].

Американські летуни є тепер на Нюфаундленд і готові вже в дорогу.

Особи памятні з великої війни.

Микола Ленін, що хоче завоювати сьвіт при помочи большевизма і червоної гвардії. — Микола Миколаєвич, котрий своїм наїздом знищив Галичину. — Жорж Клємансо, що боронить старих порядків. — Маршал Фош, котрий командує найбільшими арміями сьвіта. — Бельгійський король Альберт, через котрого Бельгія не є републикою. — Ллойд Джордж, котрий, відкинувши німецький мир в грудни 1916, найбільше причинив ся до поваленя цярату в Росії. — Президент Вудро Вілсон, признаний лідер демократії і головний осную-ватель Ліґи Народів. — Елєвтеріос Венізельос, грецький премієр, найзносібнійший дипльомат у сьвіті. — Д'Анунціо, італійський поет, котрий своїми покликами взивав Італійців до бою. — Норткліф, властитель лондонського „Таймса" і инших англійських газет, найвпливовійший журналіст у сьвіті. При помочи „Таймса" він валить британські кабінети. — Бувший німецький кайзер Віл, котрого буде судити міжнародний трибунал за те, що спровокував війну і причинив ся до воєнних надужить. — Гінденбург, якого Німці з початку війни вважали за героя, а з якого остав ся тілько деревляний стовбур з цьвяхами, який може вже Німці спалили в часі морозів в зимі.

НОВА НАГІНКА НА УКРАЇНЦІВ В КАНАДІ.

Кампанія деяких канадійських політикерів проти Українців в Канаді зачала ся наново. Вінніпеґська часопись „Манітоба Фрі Прес" з 1. мая б. р. подає товстими буквами слідуючу сензаційну новинку:

Рос твердить, що Українці є в несловільнім успособленю. — Подає подробиці щодо рапортів, про які говорено в домініяльнім парляменті в середу. — Що Українці, поселенці в Спрінґфілд і сусїдних округах Манітоби, отверто устроюють революційні мітінґи і плянують повстанє сеї весни з цілию встановити большевицьке правительство, та що сьвященики чужинецьких церков умисно проповідують бунтацію з проповідальниць, аби підбурити чужинецьке населенє проти встановленого правительства, — твердив сьогодня Д. А. Рос, посол з округа Ст. Клемент.

Посол Рос написав був ще 24. марта б. р. про сю „українську революцію" лист до Р. М. Річардсона, посла зі Спрінґфілд, який то лист творив підставу сензаційної промови, котру посол Річардсон виголосив дня 30. цьвітня б. р. у домініяльнім парляменті в Отаві.

Посол Рос піддержує в головних зарисах промову Річардсона, а до часописи „Манітоба Фрі Прес" він дав окремий лист, якого частина звучить ось-так:

Я щойно вернув з поїздки по Спрінґфілд і Ст. Клемент та думаю, що Ви повинні бути поінформовані, як там річи мають ся. В декотрих з сих чужинецьких осель люди устроюють реґулярні революційні мітінґи та отверто чванять ся, що будуть мати революцію сеї весни, та що вони не будуть респектувати жадного правительства і задумують взяти право в свої руки.

Подібну новинку, доволі обємисту і з ріжними сензаційними прикрасами, помістила також англійська часопись „Вінніпеґ Трібюн", з 1. мая б. р.

Дня 3. мая б. р. появила ся в часописи „Манітоба Фрі Прес" отся статя, яку подаємо тут в повній основі:

Розслїдувачі їздять по Спрінґфілд і не знаходять жадних признак революції.

Заздрісний о гарну славу Спрінґфілд, який то округ він репрезентує в манітобськім парляменті, др. Т. Глен Гемілтон, з сього міста, в товаристві автора сеї статї поїхав в пятницю автомобілем до округа, який після віруваня послів Д. А. Роса і Р. Л. Річардсона кипить революційним шалом. По цілоденнім говореню і випитуваню тутешних уроженців і чужинецьких мешканців округа подорожні (автор і др. Гемілтон) вернули до Вінніпеґу переконані, що, о скілько се відносить ся до Спрінґфілд, революція — се видумка уяви.

У східній части виборчого округа Спрінґфілд є около три тисячі чужинців, які є поділені на дві кольонії, польську й українську, котрі ділять ся числом майже рівно. Всї ті люди є дуже працьовиті. По найбільшій части вони мають малі простори землї. Десять-акрову фарму уважають ся за досить велику, аби вистарчила на прожиток чоловіка, жінки і пятеро дітий. В зимі чоловік працює в Трансконі або у Вінніпеґу і сим робом приспособляє більше гроший, аби купити більше землї. Всї ті фармери платять податки добре, і рідко коли приходить хто з сеї кольонії до муніципалу о підмогу. З виїмком припадкових спорів між Поляками і Українцями, які, як видасть ся, не радують ся одні другими, чужинецькі мешканці Спрінґфілду не подобають, аби мали воєнні склонности. Минувшого року один чоловік заатакував другого косою, а часами новий Канадієць, який ще держить ся звичаїв старого сьвіта, побиває свою жінку та появляєть ся перед місцевим урядом; одначе сї приключеня не заколочують пануючого спокою між сими трома тисячами.

Першою особою, яку випитували, був Роберт Фішер, шановний мировий судія іроститель збіжа з Ок Бенк. В муніципалї Спрінґфілд нема по англійськи говорячого горожанина, який би був лїпше знаний чужинецькому населеню як п. Фішер, котрий є не лише місцевим урядником, але також асесором, і в послїдній справі він має до дїла з ними що два роки. Коли вчера прибули до нього вінніпеґські візитатори (автор і др. Гемілтон), п. Фішер ще не зачинав перемінювати свого вигідного фармерського дому на цитаделю, ані не смарував ще старого мушкету, аби бути готовим до революції.

Він впевнив д-ра Гемілтона, що все було тихо на Потомаку. Він сказав, що так знає добре горожан чужинецького походженя як і других.

Він був тої гадки, що замісць відносити справу бунту, вони (чужинці) стають такі заалярмовані з приводу грозячої бесїди проти чужинців, що хотіли би з краю винести ся і повернути до краю, відки приїхали. Цїлу історію про революцію назвав дурацтвом.

Подібне зізнанє зложив Джордж Мілєр, який жиє зараз на краю чужинецької оселї та має чисельні бізнеси з Українцями і Поляками. Він знає про дїйсне успособленє людий майже такзамо як і п. Фішер, та і він також не оказав найменьшої признаки здєнервованя.

Коли його спитали, чи він стане ґенералом революційної армії, він сьміяв ся до розпуку. Після його думки, коли мала би бути яка війна в мирнім окрузї Спрінґфілду, то було би тяжко для якогонебудь місцевого Леніна чи Троцького спонукати Поляків і Українців, аби машерували рамя в рамя. Коли мала би вибухнути червона війна, то більше правдоподібне, що се була би боротьба сих обох сторонництв між собою, ніж між їх злученими силами проти союйного правительства.

Коли др. Гемілтон і автор приїхали в околицю публичної школи „Зоря", яка знаходить ся в самій середині чужинецького округа, вони пізнали, що приїхали тут скорше ніж часописи, та доперва мусїли показувати часопись з червоними буквами про революцію людям, які сю революцію мали робити... Павло Кузїв, провідник між Українцями, був першим чоловіком, який почув сю вість, що він і його нарід мали зачинати воєнні кроки. Він говорить по англійськи знаменито, одначе задля ограниченого знаня більше англійських слів він не міг сказати точно, що думав про надходячу революцію. Він заперечив цїлу історію в цїлости і в подробицях. Він заявив, що не відбувають ся жадні тайні мітінґи, нема жадних машинових ґверів на поготівлю, нема жадних бунтівничих проповідий. — словом, нїщо не дїєть ся на кольонії, з виїмком того, що тепер є рух з сїнием і паленем соломи з послїднього року.

П. Кузїв порадив Вінніпежцям завернути до школи „Зоря", до якої учащає 104 українських і польських дітий. Учитель Микола Бойчук учив ся в висшій школї і брав нормальний курс у Вінніпеґу та сповняє гарну роботу над канадійщенем хлопців і дївчат населеня, серед котрого він працює. Він казав дїтворі відсьпівати кілька пісень.

Вони відсьпівали „Пануй, Британіє" і „О Канадо" з великою щиростию та зручностию. Один з хлопців виголосив бесїду, до якої приготовляв ся на шкільну забаву. Її виголосив доброю англійщиною та з найщиршим сентиментом льояльности.

Між иншими річами сей інтеліґентний хлопець висказав надію, що він і другі хлопці та дївчата його школи виростуть та стануть Канадійцями, добрими і ужиточними горожанами їх любимої Канади. Учитель опісля покликав клясу, а візитатори мали приємність почути, як хлопці і дївчата читали лекції з четвертої читанки. Коли кожде з них прочитало, тоді учитель вибирав поодинокі слова лекції та запитував учеників творити цїлі реченя і уживати в них сих слів коректно. Вони робили се зі скоростию та точностию.

Се було доперва по сих вправах, як візитатори взяли учителя осторонь та прочитали йому пороблені в часописях алярмуючі звіти. Коли який чоловік був коли здивований, то він був ним. На його щирім лици показав ся вираз не лише здивованя, але і болю. Він з неґодованем заявив, що таке говоренє є рішучою неправдою, та що се клевета як на Українців так і на Поляків. Він був одним з тих, що навчають їх хлопців і дївчата, і колиб знав хто про зближаючу ся революцію, він був би ним. Він рішучо заявив, що цїла історія се видумка і дурацтво. Він звапелював до обох візитаторів, аби сказали, чи се, що вони бачили і чули, можна уважати нельояльностию або браком патріотизму. П. Бойчук сказав, що він не може порозуміти, чому такій клеветї на його нарід могли дати віру.

Інвестиґаційний комітет з двох людий подав ся відтак до Уке Крік, до центра польського житя і думки. Вони випитували двох передних Поляків, почтмайстра Вільмінського і пароха о. Шайновского. Почтмайстер прочитав палахкотіючи з часописи, послухав історії і сказав: „Се все дурнота". Коли попа поінформовано про революцію, він рушив раменами, сказавши „буф"!

Ксьондз Шайновский, малий чоловік; від него нїхто не сподївав би ся революційної пропаганди; зачав заперечувати всї оскарженя нельояльности супроти Канади або правительства. Він сказав: „Ми чуємось дуже обиджені якимнебудь таким закидом. Ми бажаємо, щоби п. Рос відкликав свою заяву. Я запрошував його на публичний мітінґ на неділю 11. мая о першій годині, щоби дав нам інформації, які має. Я нїколи не бачив жадного доказу большевизму в сїм населеню, і я гарантую, що наші польські люди не бажають його".

Правдоподібним є, що п. Роса запросять на масовий мітінґ тоїсамої неділї пополудни, щоби промовляв до Українців, яких церква є лише пів милї від польської.

Поминувши кількох аґітаторів, яких можна легко інтернувати, др. Гемілтон уважає, що величезна більшість народу є мирною і повинуючою ся законам, і підчас коли може для Роса порадним є бути на осторозї, нема так чим журитись.

Вінніпеґський „Український Голос" (ч. 19, з 7. мая б. р.), який цїлу сю справу описує з ріжними подробицями, додає від себе такий коментар:

Закиди проти Українців, що вони плянують якусь „революцію і хотять большевизму", є безпідставні і видумані неприхильними Українцям людьми типу Роса. Кожда думаюча людина скаже, що коли підчас війни Українці заховували ся примірно, попирали аліянтів у війнї не словами та шумними фразами, але працею і продукцією; коли вислали понад 25 тисяч Українців з Канади за море до помочи в боротьбі і помагати иншими способами канадійським і аліянтським військам, то про якісь змови, бунти і т. д. не може бути між ними й бесїди.

Коли в Канаді є які незгоди і неґодованя, то їх причиною є лише такі люди, які розсївають фальшиві вісти, подібні до висше наведених.

Компетентні українські круги вислали до канадійських властий два низше наведені протести:

До міністерства справедливости в Отаві.

З приводу безпідставних і видуманих оскаржень п. Роса, які він звертає супроти тих, які його вибрали, Український Канадійський Горожанський Комітет у Вінніпеґу звернув ся до міністра справедливости в Отаві отсим листом:

Вінніпеґ, 5. мая 1919.

До Міністра Справедливости в Отаві, Онт.

Пане:

З приводу поважних закидів, які зробив публично в пресї і в инший спосіб п. Д. А. Рос, посол манітобського сойму з округа Ст. Клемент, а іменно, що українські поселенці в його виборчім окрузї приготовляють революцію, — Український Канадійський Горожанський Комітет уважав за відповідне вислати п. Т. Д. Ферлея, посла в манітобськім соймі з Гімлї, і капраля Мандрика, повернувшого жовніра, щоби розслїдили положенє округа, о який ходить. Звіт обох сих добродіїв, як і звіт д-ра Т. С. Гемілтона, посла манітобського сойму з Елмвуд (звіт послїдного появив ся ниві в місцевій пресї), сходять ся в тім, що заява п. Роса фальшива. Заява п. Роса, як рівнож инші заяви подібного змісту, які появляють ся час від часу в пресї, а в яких ставить ся в сумнїв льояльність і спокійне захованє Українців і других Славян в Канадї, роблять велику кривду, несправедливість і неаґоду, підкопуючи довіре і єдність канадійського населеня. Такі заяви дають таний поклик малим політикерам, роблячи рівночасно чимало шкоди і кривди населеню загалом. І власне через се таких заяв не повинно би лишати ся, не зачепивши їх і не пересївши. Длятого Комітет в імени Українців просить, або розширити власть нинїшної Слїдчої Комісії для Чужинців, або назначити окрему Королївську Комісію з найширшою властию в цїли провіреня заяв п. Роса і заяв та оскаржень, які дотепер появили ся в пресї в справі льояльности Українців, яко горожан сего краю. Щоби така комісія мала власть закликати, ставлячи виразні закиди проти Українців, яко клясси, а також поодиноко, в цїли їх розслїду. Щоби така комісія мала власть покликати сьвідків у звязи з якимнебудь із сих закидів. Щоби як Українців так і комісію репрезентував правний дорадник (адвокат) і щоби по провіреню або розслїдженю згаданих закидів зроблено звіт щодо справи, потягнувши до відвічальности тих, котрі на се заслужили. Ми просимо назначеня такої комісії в інтересі Українців яко кляси, а також населеня загалом.

Просимо також, аби до Кримінального Кодексу зробити додаток, який би охороняв людий яко клясу, так, як поодинокі люди є тепер охоронені перед розсїванєм опоганюючих заяв.

О скоре дїланє зі сторони правительства в сїй справі просить Український Канадійський Горожанський Комітет.

З поважанєм

УКРАЇНСЬКИЙ КАН. ГОРОЖАН. КОМІТЕТ:

Я. В. Арсенич, предсїдатель,
О. Бенцїсвський, секретар.

Українці жадають Королївської Комісії.

Супроти поганих денунціяцій на Українців зі Спрінґфілд послом Росом, українські фармери з тамтих околиць ухвалили на своїм вічу 3. мая повисше подані резолюції. На вічу промовляв посол Українець Т. Д. Ферлей, який доперва сам повідомив вічевиків, що про них набріхують у Вінніпеґу. Резолюції ухвалено слїдуючі:

Ми, українські поселенці в округах Брокенгед і Лейдивуд, які то околиці є частию виборчого округа Спрінґфілд, зібравши ся на зборі 3-го мая 1919, числом 200, і найперше перечитавши реляції (відкрите) п. Д. А. Роса, посла нашого округа до провінціонального сойму, в якім він говорить, що ми нельояльні і готовимо ся взяти власть у свої руки та спричинити революцію і пролив крови, заявляємо ось-що:

1. Що революційні відкритя відомі Росови більше ніж нам самим.

2. Що одинокою революцією, яку ми провадимо і провадили протягом літ, се боротьба з пустинею і природними перепонами, які стрічаємо при оброблюваню фарм.

3. Що ми завсїди були льояльними і повинуваючими ся законам горожанами сего краю і будемо завсїди стояти за вдержанєм спокою і ладу.

4. Ми рішучо заперечуємо, що в нашім окрузї є щонебудь таке, як закидає п. Рос. Нас дуже вразили оскарженя п. Роса і ми відчуваємо важкість наслїдків таких оскаржень, особливо тепер, коли рівновага нашого краю така слабонька. І тому жадаємо, щоби назначено Королївську Комісію, яка би розслїдила закиди зроблені п. Росом і так зложила відвічальність на тих, яким се належить ся та очистила спокійних і законам повинуючих ся горожан нашого округа.

5. Досьвідчивши клопотів перших поселенців і бажаючи помогти повернувшим жовнірам при осїдку з їх родинами на землі, ми отсим годимо ся на добровільну поміч при управі їх землї, а також при перевозї їх родин зі станції на місце їх призначеня.

6. Хочемо також запевнити таким новоприбувшим, що в нас завсїди будуть мати дружну поміч і не будуть терпіти недостатку, або нужди перших поселенців.

7. Дальше хочемо запротестувати, як се ми робили завсїди передтим, проти того, щоби нас не називати Австрійцями, а се тим більше, що наші брати в східній Галичині вже скинули австрійське ярмо і злучили ся з Українською Републикою.

8. Хочемо запевнити, що ворожнеча і підозріня, які бачимо в публичній пресї і житю Канади супроти Українців, є безосновні і неусправедливлені, бо ми завсїди були і є льояльними канадійськими горожанами.

П. Білий, предсїдатель,
Н. Стрик, секретар.

ДЛЯ ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗА І ПЕРЕДПЛАТНИКІВ „СВОБОДИ".

Хто зміняє свою адресу, нехай витне сю картку, долучить почтову марку за 5 центів і вишле на адресу:
"SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

До Адміністрації „Свободи";
Залучаючи почтову марку на 5 центів прошу змінити мою адресу.

Моя стара адреса була:

Число відділу..........
Імя ....
Улиця ....
Почта ....

Нова адреса є:

Число відділу..........
Імя ....
Улиця ....
Почта ....

УВАГА: Член У. Н. Союза мусить подати число свого відділу у відносній рубриці.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

СКРЕНТОН, ПА. Тов. „Вільна Україна", від. 176, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбудеть ся дня 18. мая, зараз по Службі Божій, в церковний гали. Обовязком кождого члена явити ся на тім мітінґу. — Р. Рубльовський, секр.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. Бр. св. Николая, від. 4, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбудеть ся дня 17. мая, о години 8-мій вечер, в Укр. Нар. Домі під ч. 72 Моріс ул. Обовязком кождого члена явити ся на тім мітінґу і заплатити свою вкладку. — П. Крайник, предс.; С. Глива, кас.; М. Смакула, секр.

ЦІЛИ ВИХОВАНЯ.

Купецкість і матеріялїзм (непризнаванє духового сьвіта), се гріхи теперішного віку. Вони поневолюють міліони мущин і женщин в кождій части сьвіта і через них многі зрікають ся самих себе і безсмертности.

Той купецький дух, що такий видний в усїх наших других інституціях, а навіть в деяких наших церквах, зачинає також появляти ся в наших школах. Чиж так повинно бути? Чи наші школи на те, щоби виховувати самих купців, не клопочучи ся о нїщо більше?

Які-ж цїли вихованя? Певно, що не такі, аби приготовляти чоловіка до панованя над другими і обрабовувати свого брата. Герберт Спенсер каже: „Цїль вихованя є повне житє". А чиж спосіб житя, що бачить лише матеріяльну сторону житя, дає основу для повного житя?

Руссо каже: „Цїль спасеня є зрозуміне себе самого; осягненє висших можливостий людського єства".

Чиж можемо вдоволяти ся, випускаючи ц сей трудний сьвіт людий, в яких лише низша частина їх єства розвита?

Плятон каже: „Вихованє повинно дати тїлу і души всю красу і досконалість, яку лише можна мати". Чиж гіршим злом є нищити тїло, ніж нищити душу?

Я часом думаю, чи наші школи не стремлять занадто до виробленя уличних промисловців і чи так не збільшають числа матеріялїстів, які не кланяють ся нїчому, крім доляра.

Ф. Геральд.

КАМПАНІЯ ПРОТИ КУРЕНЯ.

Американські „тверезники", які доправадили до того, що в Америці також заборонено (не у всїх місцях) продаж алькогольних напитків, як і в Канаді, зачали тепер нову кампанію — кампанію, щоби заборонити курити тютюн.

Сї пуритани свою кампанію доперва зачали, але ще на малу скалю. Головною роботою тепер є організоване проти куреня організацій по цїлій Америці, а також комітетів, приєднуванє собі впливовійших осіб, особливо сьвященство по місточках. До сеї роботи передовики сего руху заставляють женщин, бо сї, як кождому курцеви відомо, найбільше куренє тютюну ненавидять, отже й аґітувати будуть сильнійше.

Декотрі американські часописі беруть сей рух на шутки, а декотрі числять ся з сим поважно, але рівночасно й виступають остро проти такої „дурійки" тверезих та некурячих. Виступаючи проти „діяльности" сих людців, часописи твердять, що в суті річи тютюн мало коли поважно шкодить чоловікови, а зате становить для міліонів людий часами може одиноку розривку та приємність.

Коли вже тепер старають ся о заборону куреня, пишуть сї часописи, то видко, що все тепер зачинає сходити на дранте. Сим щораз більше ограничаєть ся особисту свободу, що дальше готово посунутись до того, що будуть заборонятн забави, танцї, а навіть їджене мяса, бож через се убиваєть ся живі сотворіня. Пуритани, як видко, є люди свого рода також крайні, бо не терплять і не можуть знести сього, що хтось уживає ті річи, яких вони не уживають, а не звертають уваги на се, що тих приємностий, яких вони (пуритани) уживають, не має весь загал. Замісць звертати свою увагу на теперішні погані суспільні відносини та атакувати справців сих незносимих відносин, сї „чисті" тратять час на марниці.

Як звісно, богаті пані, міліонерки, які уважають простий нарід за худобу, звучи його некультурним, тримають в своїх покоях песиків, убирають їх в дорогоцінні дрібнички, нанимають спеціяльних доглядачів до сих песиків, видаючи великі суми на се, а „прості" люди мусять терпіти через дорожню, через брак відповідних здорових мешкань, попросту і виключно тому, що лихо заробляють, а міліонери ще більші маєтки збивають. Пуритани проти сього не виступають, бо здаєть ся не видять у тім лиха.

ЛЇҐА СОЮЗНИКІВ НЕ ПОВЕЛАСЬ НА СИБІРИ.

Монтреальська (Канада) часопись „Стар" помістила допись кореспондента з Сибіри, який вибрав ся разом з канадійськими вийсками тому шість місяців. Допись дуже добре характеризує настрій і цїли воєнних експедиций, і тому не від річи буде познакомити і наших читачів з тою справою, будь що будь інтересною для українського народу, бож звісна річ що на Сибіри є від 50 до 75 процент українського населеня. Допись звучить як слїдує:

„Канадійська головна кватира, Владивосток, 17. марта (почтою). — Кілька рідних часописий, які приходять сюди до канадійських жовнїрів, є переповнені дискусією про лїґу народів, яка малаб зробити сю велику війну послїдною з воєн і яка малаб полагоджувати відтепер всякі міжнародні непорозуміня при помочи мирового розємчого суду. Такі писаня читаєть ся на сїм кінци сьвіта з найбільшим інтересом, однак їх читаєть ся тут можливо не з такою переконуючою вірою, як в Канадї або Злучених Державах. Сибір бачила лїґу народів при працї через 6 місяців і наслїдків її працї не можна назвати незаперечним успіхом. Союзницька згода в Росії потерпіла богато через вдавані непорозуміня.

„Коли союзники пораз перший увійшли в Сибір, то найпершим їх пляном було сотворити новий східний фронт, аби відвернути увагу Нїмця, коли тимчасом маршалок Фош мав вдарити на нього на заходї. Коли погром вдав ся і підписано завішенє оружа, цїлию союзницької інтервенції в Росії стало привернене порядку в Росії і усунене прилюдного боляка з лиця Европи. Був се зовсїм виразний союзницький початок, принятий всїми, і деякі союзницькі правительства навіть вислали свої експедиції до Владивостока. Британський батальон висїв перший минувшого серпня, а після нього прийшли Японцї, і оба сї союзницькі відділи завдали перший удар большевикам на уссурійській зелїзници. Опісля до них прилучили ся Американцї, Французи, Італійцї і Хінцї і вигляд на скоре привернене порядку в Росії заповідав ся добре.

„Однак кінця ще не осягнено після шістьмісячної інтервенції і не тяжко знайти причини. Кождий чоловік в Сибіри знає про неї. Именно лїґа народів в сїм краю не сповнила паперових зобовязань. Перевести в практику ідеал — не легка річ. Коротко кажучи, союзники не тягнули разом до спільної цїли, поставити Росію на ноги, в політичнім і економічнім значіню. Тисячі добрих жовнїрів, які прийшли на Сибір охочі до боротьби, сидять по бараках цїлими місяцями та споживають хлїбець цїлий час, не прикладаючись нічим до виповненя цїли свого тут приходу, бо дипльомати їх держав перечили ся з дипльоматами других союзників над сим, хто мав зробити се в сїм противбольшевицькім походї. Богато говорилось, були численні сходини, цїла купа чемностий і кінця не видко сим міжсоюзницьким відвидинам. На уральськім фронтї, де є большевики, бороли ся сибірські і чеські вийска в тім часї в голодї і холодї, при помочи тільки одного батальону другої держави. Прочі союзницькі вийска стояли у Владивостоцї або і инших центрах, далеко від Урала, з причини дипльоматичної гри.

„Коли прийшли сюди перші вийска, сибірське правительство спочивало в руках директоріяту пятьох, на чолї з Авксентієм, вибраного на зборах в Уфі. В листопадї адмірал Кольчак скинув директоріят, вигнав Авксентієва і оголосив себе самого „найвисшим володїтелем". Більшість союзників не признаючи отверто „найвисшого володїтеля", приняла його правительство неофіціяльно і почала помагати йому в боротьбі з большевиками. Але одна союзницька держава доставила оружа й амуніції козакам Семенова і Калмикова, які спричинили богато клопотів Кольчакови. Розгроми сих двох панів були довгий час на Сибіри жерелом безконечних замішань. Вони переловлювали поїзди, рабували вози, спиняли телеграфічні порозуміня і т. п.

„В зимі деякі козаки Калмикова збунтували ся в Хабаровску і коли вже їх мали розоружити, вони втїкли під охорону Американцїв. Американцї відібрали в них їх оружє і дали їм захист. Недавно тому Японцї зовсїм сьміло зажадали від тих козаків оружа яко своєї власности, признаючись, що то вони доставили її козакам першим разом.

„Коли недавно тому вибухли большевицькі заворушеня над рікою Амуром, Японцї візвали Американцїв на поміч проти большевиків. Американцї відмовили ся з тої причини що революціонери не були большевиками, але горожанами, яким надоїли вже істнуючі відносини. Японцї пійшли самі в боротьбу і борять ся тепер з великими стратами.

„Російський нарід, приглядаючи ся всьому безпорядкови прийшов до ріжних висновків які буде дуже тяжко стерти з його ума. Щодо Великої Британії то її престіж був дуже великий донедавна на Сибіри, однак її піддержка Кольчака вважаєть ся тут монархістичним і назадницьким прямованєм. Позаяк велика більшість Росіян воліла би терпіти все инше, тільки не поворот до абсолютизму, то британський престіж клонить ся до упадку, задля тої одної причини. Дальше, чи є в тім хоч би найменьші причини, чи нї, предложене конференції на Княжих островах наклеймило Американцїв яко симпатиків большевицького правительства, або що найменьше толеруючих його. Се є незрозуміла річ для небольшевицького розуму, як може котрийнебудь уряд в цивілїзованій державі числити ся з саветською товпою, або хоч би навіть обмінювати ся з ними чимнебудь. Одинокою річию, якою після мого власного слуху оправдують дечим Росіяни, Злучені Держави, є погляд, наче большевизм є демократичним рухом, причім вони забувають факт, що большевицькі ідеалісти вже давно були би погинули з попідтинаними горлами через большевицьку науку і примінене правдивої релїґії ґільотини (шибеницї).

„Щодо Японцїв, які тепер зовсїм явно признали Кольчака і в дїйсности виповіли війну большевикам в амурськім краю, кождий Росіянин вважає їх наміри не за безінтересовні. Монархісти готові віддати їм щонебудь в землї, або мінеральних концесіях за їх поміч проти большевиків і проти всїх радикальних партий. Сильна японська пропаґанда ведеть ся в російських часописях, піддержувана японськими грішми Японцї працюють в Сибіри тихо і пильно. Правдоподібно вони не вступлять ся з Сибіри хиба під напором союзників, або політичні випадки в самій Японії, де народна партія зростає, спинять воєнну дїяльність їх на Сибіри.

„В часї, коли відгравав ся сей концерт союзників на Сибіри, російська політична опінїя не спочивала. В дїйсности відносини тепер є далеко гірші, нїж кілька місяців тому. Сей стан річий випливає з числа причин одною з яких є обходженє правительства в Омску з своїми противниками. Одна з найстарших часописий у Владивостоцї зістала здушена за се, що обговорювала певні фази союзницької дїяльности. Вісьмох членів сибірського сойму забрано з вязниці і вбито в рудни. Недавно увязнено деяких членів земств сего дистрикту і вислано в глибину краю, а таксамо вигнано богато визначних людий. Справа починає виглядати як за давних часів перед революцією. Потім справа з Княжими островом мала дуже поважний вплив на російський ум. Третою точкою є се, що через союзницьку безчинність справа перевозу й економічних відносин постійно погіршаєть ся і через се сита або голодна партія безперестанно зростали. Люди, які перше були радикалами, перекилюють ся на большевицьку сторону. Де військове положенє було добре тому три місяцї, тепер грозить там повстанє. Тільки про місію союзників на Сибіри.

„Однак найлїпшим приміром невдачі лїґи союзників в сїм краю є справа зелїзниць. Давно вже тому постановлено, що справа перевозу є ключем до цїлого проблєму тут і союзники забрали ся до її упорядкованя. Через шість місяців проваджено безкорисні дискусії, а тимчасом зелїзницї погіршали ся з дня на день, а разом з ними її економічне положенє. Канадійська економічна комісія вибрала ся відси недавно тому, бо тяжке положенє зелїзниць робить торговельні зносини з Сибірию під теперішний час прямо неможливими.

„Вкінци підписано зелїзничу міжсоюзницьку угоду, і заходить тепер питанє, чи така угода буде мати які успіхи, чи нї. Вона настановляє кілька комісий, а остаточно постановляє, що Росіяни мають продовжувати операцію зелїзничої системи.

„Зелїзниця, яка є після загального погляду правною власностию провінції, є полишена певного рода соймови від транспортації, підчас коли правительство, перед лицем загального домаганя демократії, спочиває в руках самодержця. Є отже загальна опінїя, що умовини на Сибіри в руках лїґи народів погіршать ся ще, заки вони поправлять ся."

—o—

WHAT HAPPENED IN THE UKRAINE.

By EDWIN E. SLOSSON.

Now again as sixty-five years ago the Crimea has become a battlefield. The Allied troops driven from the Ukraine crost the narrow neck leading to the peninsula and a few days later lost Sevastopol, where the Russians withstood a year-long siege by British, French, Italians and Turks. Nor did the Allies this time attempt to hold the field of Balaklava, where the Light Brigade died in obedience to mistaken orders. The whole Crimea campaign of 1853-6 was a mistake altho it was victorious. "We put our money on the wrong horse," said Lord Salisbury, speaking with the frankness of a British sportsman many years after.

From present indications it is to be feared that the recent attempt of the French and British to enter Russia by the southern side may be classed with the former as a mistake. For it has not hurt the Bolsheviki against whom it was primarily directed. On the contrary it has helped them by removing the chief obstacle to their advance southward, the Ukraine. Between the Bolsheviki and the Black Sea live the Ukrainians, 85 per cent peasants, not factory workers like the Soviets of Petrograd, not communists like the peasants of Great Russia, but individualists, eager each to own his own land, all desirous to manage their own affairs and be free from Russia rule whether Czars, Bolsheviki or Cossacks.

The Czar's Government had tried to crush out their spirit of nationality by prohibiting their language, closing their schools, suppressing their press. Over in Austria their brethren, the Ruthenians, were allowed more freedom, but when the Czar's armies sweept over Austrian Galicia they lost these liberties for the Russian steamroller was put into action there as it had been in the Ukraine. Their professors were kidnapped, their priests were supplanted, their papers prohibited, their libraries looted. Naturally this somewhat dampened the enthusiasm of the Ukrainians for the extension of the Czar's domain. They therefore rejoiced in the overthrow of the Czar for it seemed for a time that a genuinely democratic and federated republic might be established in which the Ukraine might secure self-government without total separation from the rest of Russia. But when the Bolsheviki came into control the Ukrainians broke away and set up their own government. This was a form of agrarian socialism, based upon peasant proprietorship. The Ukrainians, otherwise known as Little Russians, number 35,000,000 and they differ somewhat in race and language from the Great Russians or Muscovites. The Ukraine before the war produced one-third of the total Russian output of grain, five-sixth of the sugar, most of the wine and fruit, one-third of the cattle, 60 per cent of the iron, 32 per cent of the manganese, all of the mercury and 90 per cent of the anthracite. It would seem that the acquisition of this territory by the Bolsheviki ought to relive us of the necessity of feeding them.

When the Bolsheviki in December, 1917, went to Brest-Litovsk to meet the German and Austrian peace plenipotentiaries, the Ukrainians were thrown into a perplexing position. If the Bolshevik Government of Great Russia made peace with the Central Powers, Little Russia could not hold out against them. On the other hand the Ukraine could expect nothing from the Allies for they were pledged to maintain the Russian Empire in its entirety. This meant that the Finns, the Esthonians, the Letts, the Lithuanians, the Poles and the Ukrainians would lose their only chance for freedom. Consequently in each of these border provinces a faction came into power that opened negotiations with the Germans in the vain hope of getting peace and independence. This faction in the case of Ukrainian was the radical wing of the Social Revolutionary party under Vsevolod Holubovich, who went to Brest-Litovsk and made a separate peace with Germany and Austria, February, 1918. This disconcerted the Bolsheviki whose plan was to keep up dilatory tactics at the Brest-Litovsk conference until they could start a revolution in Germany. But the Germans, by making a separate peace with the Ukrainians, would get the grain they needed and also be able to attak Great Russia all along the southern frontier thru Ukrainia. In this emergency Lenin sent secret messages to the Allied and American governments offering to hold off concluding peace if they would promise him support. But he received no reply so he signed what he called "the brigands' treaty," in the exprest hope—which proved justified—that it would soon be nullified by a revolution in Germany.

But the Ukrainians soon suffered the consequences of their blunder or their crime in making peace. The German troops practically took possession of the country and when the Rada (Congress) ventured to protest against their high handed proceedings they dispersed it by a squad of German soldiers and put in its place as dictator a Cossack Hetman, Skoropadski, who was under the thumb of the German mailed fist.

When by their defeat in France the Germans were compelled to evacuate Ukrainian territory there were various claimants for its possession. On the west the Poles seized upon Kholm and eastern Galicia and the Rumanians upon Bessarabia. The Turks claimed Crimea. The Cossacks under General Denikin, aided by the English, attacked from the Don on the east. The Bolsheviki attacked from the north. The French, reenforced by Greeks and Senegalese, landed at Odessa.

To defend their country against these various claimants from all quarters, the Ukrainian peasants rallied under the banner of Semen Petliura, who had been in power before the German occupation and who again took possession of the capital, Kiev, as soon as the German troops withdrew. With him was associated, until February, Vladimir Vinnichenko, former Premier of the Ukrainian Republic when it seceded from Russia. Both belong to the Ukrainian Social Democratic party, the former to the radical and the latter to the moderate wing of it. The difference between the two is only in tactics not in program. Both are anti-Bolshevik.

Petliura offered forty-five acres of arable land to peasants who would join his army and secured a sufficient following to get control of nearly all of the Ukraine and to hold out for three months against overwhelming forces of Bolsheviki. But he lacked money, officers and railway experts and his urgent appeals to the Allies and President Wilson for such assistance met with no response. The French had made a loan of $35,000,000 to the Ukrainian Republic when Petliura was in power in the fall of 1917, but his party, the Social Democratic, was soon after ousted by the Social Revolutionary party which made peace at Brest-Litovsk. The French then were naturally not disposed to risk any more money on Ukrainians of any party but determined to take charge of the Ukraine themselves. The British were putting their money on the Cossacks, those of Krasnov on the Don, of Denikin in Kuban and of Kolchak in Siberia. In these regions, as Premier Lloyd George said last week in Parliament, the people who revolted at the signing of the Brest-Litovsk treaty "raised armies at our instigation and largely at our expense." Winston Churchill, Secretary for War, speaking in Parliament on March 25 about General Denikin's army, said: "Our policy is not to involve any British troops at all. We are not sending any British troops but we are sending a mission and have supplied it with ample supplies of munitions of war of all kinds. We are also sending instructors, technical advisers and experts." The sympathies of the American Government were also on the side of Denikin in his campaign—not merely against the Bolsheviki but—against the Ukrainians opposing the Bolsheviki. At least so it appeared from the Washington despatches when the news was received that Denikin had captured Kiev after a battle in which 10,000 Bolsheviki were slain:

"Washington, Nov. 20.—Reports of the overthrowing of the Ukrainian Government by General Denikin's anti-Bolsheviki troops was received here today with great satisfaction, for officials said it will make the work of the Allies in handling the Russian problem much more simple.

"It has been believed for some time that General Alexieff, the former Russian commander in chief, had a large force of Cossacks operating in Astrakhan. The news from the Ukraine seems to confirm this."

This information was foulty in several respects. Denikin did not take Kiev. He did not kill 10,000 Bolsheviki. He did not overthrow the Ukrainian Government. Alexieff was dead and buried. The Bolsheviki are still masters of Astrakhan.

General Petliura is not an ignorant peasant and outlaw as the newspapers have represented him. He comes of a Cossack family, was born in Poltava and educated at the University of Lemberg, Galicia. He is about forty years old, slender, dark, plainly drest, cleanshaven with the face of a forceful ecclesiastic and grave low voice. He was arrested at Kiev in July, 1917, by the German military authorities because of his protest against their oppression of the Ukrainians and kept in prison until after the German revolution, when he was freed by a revolt in Kiev. He then formed a directorate composed of representatives of educated classes, the peasants' association, the nationalists, and the workingmen. This was supported by the Working People's Congress held at Kiev, January 23. This congress was elected by proportional representation, women voting the same as men and three of them among the the deputies. A London "Times" correspondent who interviewed Petliura in his railroad car at Vinnitsa in March reports him as saying in part:

"With two regiments we fought and disarmed the Germans, also the Skoropadski troops, and the whole countryside was with us. I have seen even women disarm German troops and give them a sound clout as they did it. We have some strapping peasant women. After two months' struggle the Germans began their retreat, Skoropadski went under and we entered Kiev. If only the Allies had helped us!

"As soon as we entered Kiev we began communication with the Entente Powers thru their military representatives in Odessa. Those communications have been continuing ever since, but here we are and the Allies are in Odessa with their backs to the sea and we have never linked up.

"The Denikin army is reactionary. It has to revenge the deaths of thousands of friends, relatives, comrades, and there is a deep seated fear among the populace of the Ukraine that this army, if it gained victory, would only reinstate another autocratic government, which certainly would not be stable.

"The fighting with the Bolsheviki is hand to hand and the losses are heavy —400 are killed weekly, 1500 wounded and typhus is a terrible menace. The Russian prisoners are dreadfully infected. Our drugs will soon be used up. If we fail the fault will not be ours. We ask you once more to hear us and to allow your representatives to come to the chief cities of Ukraine and not to sit like Pontius Pilate washing your hands of a Bolshevik-threatened world.

"If the Allies protect Esthonians and Poles, Admiral Kolchak, any government or embryo government which is in the field against Bolshevism, why should we alone be left out?"

At that time Petliura had been driven out of Kiev by the Bolsheviki but hoped to regain the capital with the aid of the Allies. He offered to eliminate himself or any other members of the directorate if this would gain the confidence of the French. But he refused to submit to conditions which would place the Ukraine completely under the military and industrial control of the French for an indefinite period. Even the Germans, of whom there were many living in the Ukraine before the war, joined in asking the French to protect them against the Bolsheviki. In January, Count Berkheim, the German diplomatic representative at Kiev, induced M. Hanno to come from Odessa in the hope of persuading the French to send troops to Kiev, then threatened by the Bolsheviki. But the French refused and on February 2 the Bolsheviki took possession of the Ukrainian capital. Petliura's forces gave way before the Bolsheviki and retired toward the south and west. A despairing appeal was wired on April 8 to President Wilson from the West Ukrainian Government for support in their conflict with the Bolsheviki. The petition of the Ukrainian representatives at Paris in January for admission to the Peace Conference as an independent state was refused. An American military attache who tried to see Petliura at Vinnitsa was turned beck by the French authorities who would brook no interference with their operations in the Ukraine. The Polish National Committee accuses Petliura's troops of the massacre of thousands of Jews in Galicia. Similar charges have been brought against the Poles.

According to the latest reports Petliura's forces are not in Galicia but on the Pripet River north of Kiev where they are said to have wiped out the Bolsheviki First Army, capturing 20,000 rifles, 35 cannon and 200 machine guns.

The French are committed to the support of the Poles even in their claims to the eastern half of Galicia where the population is predominatinly Ukrainian, except in the city of Lemberg. The French Government also was determined upon armed intervention in Russia but they were opposed by the British and American. President Wilson said that it would do more harm than good. Premier Lloyd George declares that it would bankrupt England. In his April 16 speech to Parliament he said:

"Russia is a country that is very easy to invade but very difficult to conquer. It has not been conquered by a foreign foe, tho it has been successfully invaded many times. It is a country very easy to get into, but very difficult to get out of. You would be surprized at the military advice given to us as to the number of men that would be required. And I should like to know where they are to come from."

The French have found it so in 1919 as they did in 1812 and 1853. In spite of the British and American refusal to participate they decided to undertake the occupation of the Ukraine on their own account. Two expeditions were sent into the country; one from Rumania on the west, the other Odessa on the south. The first was organized in November by General Berthelot at Jassy, the temporary seat of the Rumanian Government, and was composed largely of Rumanians. In December it crost Bessarabia and advanced toward Kiev in spite of the protest of the Ukraine National Committee. But when the Bolsheviki had broken thru the Ukrainian line the French-Rumanian army retired before them into Rumania.

The other French expedition was still more unfortunate. This was composed in part of Greek and African troops and was brought thru the Dardanelles by the French fleet. On December 13 the troops were landed at Odessa and drove out Petliura's forces which held the city. After that we heard reports of their triumphant progress northward, their brilliant victories over the Bolsheviki and even of their capture of Kiev; all of which turns out to have been fictitious. Actually it appears they did not get more than seventy-five miles into the interior when they were driven back by the Bolsheviki and forced hastily to evacuate Odessa. The results of the French expedition were summed up on March 25 by the British Secretary for War in these words:

"In the Ukraine, the expedience of the last two or three months has been very disastrous. The French and the Greeks, who have entered from the south and gone some distance from the coast, have been confronted not only with the attack of considerable forces, but by a considerable movement of the population, which is not only a movement of the people in the towns. This movement is hostile to the French and the Greeks, and is a factor which must be very carefully weighed by every one who studies this problem, because it shows the danger of rash interference or meddling, which will enable the Bolshevists to rally to themselves a patriotic and national movement. It is clear that the Bolshevist army near Odessa exposes Rumania to very direct menace of invasion, which, coupled with the position in Hungary, renders the Rumanian problem specially acute. In Nikolaieff, one of the towns occupied, a curious situation arose. There were about 10,000 Germans who wished to be taken home round by sea, but, this being refused, they endeavored to make their way by land and were attacked by Bolshevists. They threw themselves into Nikolaieff and defended themselves with some success. It was possible some use might have been made of these men, but owing to the way in which this question was handled they have now finally given up their arms and some of them have gone over to the Bolshevists, and some have been brought out by sea. The march of events there has been wholly prejudicial to the cause and hopes of permanent peace in Europe."

We were told in January that Denikin's army consisted of 180,000 men, of whom 80 per cent were Kuban Cossacks and 20 per cent volunteers from the ex-Czar's army. Krasnov's force of Don Cossacks was stated at 250,000. Both were equipt with British munitions and advised by British experts. The French forces at Odessa, according to Foreign Minister Pichon, numbered 50,000.

According to these statements there were about half a million troops available for the defense of the Black Sea front, yet we are now told that the Soviet forces that took Odessa outnumbered the defenders "six or seven to one." Such figures are bewildering. As the enemy approached the coast the soldiers of Denikin and Petliura, forgetting their differences, joined in trying to hold back the Bolsheviki until the French and Greek troops and their nationals could be embarked. On March 13 General Anselme, the French commandant, issued a proclamation assuring the inhabitants that "under no circumstances would he evacuate the town." A week later he issued the order for evacuation. A week after that Cecil Harmsworth, Under Secretary for Foreign Affairs, assured the House of Commons that Odessa was in no danger and there was no intention of evacuating it. As late as March 27, that is, after the troops and refugees had been embarking for a week, it was given out in London that "reports of a serious situation with regard to the Allied forces at Odessa are viewed in official British quarters as largely Bolshevist propaganda." Such prevarication of bad news is of course a legitimate rule in wartime and was practised by all belligerents in the late war, but one cannot see the reason for it under the present circumstances. While we were being told that Petliura and Vinnichenko had gone over to the Bolsheviki, the former was fighting them singlehanded and the latter had joined General Berthelot.

The advance of the Soviet troops was so swift that they entered Odessa April 6 before the evacuation was completed. The French commandant begged for three hours' time to embark, but this was refused and fighting took place in the streets, 8000 of the Greek residents, 20,000 the Russian and all the Americans were safely carried off.

An attempt was made to save the Crimea by fortifying the isthmus of Perekop, but the Bolsheviki swept over the defenses and on April 12 took Simferopol, the capital of the Crimea. The naval base of Sevastopol was prepared for a siege and the Allied fleet brought into action. But Sevastopol is said to have surrendered to the Bolsheviki on April 19, the Crimea troops withdrawing to Constantinople.

This serious setback appears to have been due more to political mismanagement than to military mistakes. The Allies have lost the Ukraine, but what is worse they have lost the Ukrainians. The peasantry and workingmen became convinced, however erroneously, that the French and British intended to deprive them of their land and liberty, to reinstate the Polish landlords and Russian officials, so they have turned toward the Bolsheviki as rescuers rather than invaders. Doubtless they will discover their mistake in trusting the Bolsheviki as they did in trusting the Germans, but that does not help matters now.

It does not appear that the United States had any voice in the determination of the policy adopted toward the Ukrainians, which is a pity, for they are our blood brethren. A half million of our people have come from Ukrainia. We have worked by their side and fought by their side. We can understand them and sympathize with them as the French cannot, for the French are not a cosmopolitan or colonizing people. They stay at home and inbreed and so cannot be expected to have that personal familiarity with racial characteristics that comes natural to Americans. Considering the close relationship between the United States and Ukrainia and our intimate concern in their offairs, it does not seem unreasonable to expect that our Government should be consulted by the Allies before they embark upon operations such as those that have just come to such a disastrous conclusion. The French acknowledge that they have made a mistake in antagonizing the Ukrainian peasantry and they now manifest a willingness to abate somewhat of their demands and to accept American mediation.

(The Independent, May 3, 1919.)

Іван Крипякевич.

БОГДАН ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ В ГАЛИЧИНІ.

Ми, Українці американської землї, хоч відірвані від старого краю, все тужимо за ним і все линемо гадками до країни, де лягли кости наших батьків і прадїдів. Хоч дїлить нас велике море і чужі держави, все ми почуваємо в собі живу звязь з нашими заморськими братами, все цікавимо ся подіями в нашій вітчині, все раді би знати, чим тішать ся і чим смутять ся наші далекі земляки. І цікавимо ся не лише теперішними справами нашої України, але і її давною історією, славними ділами наших прадїдів, давними радостями і муками, які пережив наш нарід.

А найбільше ми любимо слухати про козацькі часи, коли наш нарід скинув з себе польську неволю і сьміливо почав бороти ся за свободу рідної землї. Найгарнійші спомини приносять Українцеви часи, коли Богдан Хмельницький, найславнійший козацький гетьман, підняв повстанє проти Польщі і задумав визволити з довгого ярма цілий наш нарід. Сї часи тим більше дорогі для нас, що тоді вперше прийшли козаки до Галичини і зворушили нарід до боротьби за наші права, — від сеї пори наш нарід почав змагати до гарнійшої будучности. Рік, в котрім се стало ся, **1648** рік, коли Богдан Хмельницький підняв повстанє проти Поляків і перший раз прийшов до Галичини, се рік, про який не вільно забути Українцеви. В 1648 роції Галичина збудила ся до нового житя.

Не було добра між нашим народом у Галичинї за польського пановання. Селяни були в великій нуждї і неволї, не вільно було хлопови виходити з свого села, не вільно купувати ніде землї, не вільно женити ся чи йти заміж по своїй волї, не вільно посилати сина до школи, не вільно записати своє майно дітям. Селянин мусів працювати цілими днями на панськім лані під кончуком економа, — а за те не мав навіть що зїсти, мешкав у нужденній хатинї, жив без просьвіти, в голоді і холоді. Ще й пани знущали ся над людьми, за щонебудь били-катували, збиткували ся над селянськими жінками, зводили на лиху дорогу бідні дівчата. По містах були наші люди більше просьвічені і мали більшу волю. Але й вони терпіли великі утиски; не дозволяли їм ставити домів в середині міста, не допускали до ріжних ремесл, не давали торгувати всіми товарами. В більших містах (як нпр. у Львові) не вільно було нашому міщанинови бути радним або посадником; руські міщани платили більші податки, ніж инші, ще й мусіли на кождім кроці оплачувати ся польським урядникам; українські школи і братства терпіли переслїдуваня; щирих Українців часто карали невинно, а навіть діти-школярі не могли перейти спокійно улицею, бо на них нападали за се тільки, що вони були Українцями! Не вільно було будувати мурованих церков, не вільно вести руських похоронів і процесій через місто, часом забороняли навіть дзвонити в дзвони; наша віра була в такій погордї, що церкви Поляки називали згірдно божницями.

Тому цїлий український нарід був дуже невдоволений з польського пановання. І селяни і міщани, і бідні і богаті чекали лиш хвилї, коли буде можна скинути з себе чуже ярмо, стати назад панами на своїй землї.

Тому всї дуже заворушили ся, коли весною 1648 р. зачули, що козаки роблять повстанє проти польських панів. Всї знали, що козаки се наші люди, що здавна втікали перед панщиною далеко над Дніпро, у вільне Запороже і там заложили демократичну українську державу. Запорожці вже від пятьдесяти років робили повстанє, але Поляки все їх подужували і примушували до послуху Польщі. Тож всї думали, що й тепер війна піде нещасливо для козаків і всї жалували хоробрих українських лицарів.

Але вже в маю 1648 р. прийшли несподївано веселі вісти. Як би блискавкою розійшла ся по галицьких селах і містах новина, що гетьман Б. Хмельницький побив польське військo на **Жовтих Водах**; старший над тим військом Степан Потоцкий був ранений і зараз таки умер, а його жовніри або погибли або пійшли в козацьку неволю. В тиждень потім прийшли ще веселійші вісти: була знов битва під **Корсунем** і козаки знов розбили польське військo; два польські гетьмани і вся військова старшина і богато шляхти пійшло в козацьку неволю! Радість підняла ся між нашим народом: „висипав ся Хміль із міха, наробив Ляхам лиха", співали про Хмельницького.

Аж тут не лиш звістки приходили, але стали показувати ся й ті, що були при козацьких битвах. От жене візком якийсь панок, цілий блїдий і трясеть ся зі страху; де стане, там оповідає про велику силу козаків, про се, як вони бють панів і як їх треба бояти ся; і чим скорше поганяє коняку, щоби його часом не здігнали козаки. Нарід ніби жалує пана, а потихоньки тішить ся, що панам біда. Стали приходити й висланники від козаків. До монастирів, до попівських домів заходять якісь черцї та черницї здалека; по ярмарках та по сільських коршмах видно повно чужих дїдів з довгими бородами. Зайде такий дїд до селянської хати, угостять його гарно, то він стане оповідати, які то кривди терпить наш нарід від Поляків і що вже пора скинути з себе пансько-польське ярмо, пора стати панами у своїй хатї. А далї виймає зза пояса письмо з великою печатю і се письмо від самого гетьмана Хмельницького. Гетьман завзиває весь український нарід, щоби всї підняли ся на польських панів і злучили ся з козаками. Як проженуть Поляків з України, тоді не буде вже нікому ніяких кривд; селяни мати-муть волю від панів, міщан ніхто не буде утискати, прадїдної віри не буде ніхто переслідувати.

Нарід приймав з горячим одушевленєм зазив гетьмана. Селяни вже лише й говорять про се, як би позбути ся панів. Сходять ся по хатах і радять; згадають свій піт, свою тяжку працю на панськім ланї, відказують на Поляків. Дехто горячійший вже й зачав рахувати ся з своїми гнобителями; тут побили якогось лютого економа, там спалили стирту, деинде знов не хотїли йти на роботу, хоч наближали ся жнива, — дарма пан грозив строгими карами. Селяни ще й гордо відповідали панам, говорили, що недовго вже Польщі панувати. По селах ішов шум як перед бурею.

По містах наші міщани також радісно приняли вісти про побіди козаків. Але щиро не могли про се говорити. По містах було богато Поляків, стояло на сторожі польське військo; старости мали позір на Українців. Треба було поступати обережно, пильнувати ся перед чужими; і то не лише перед чужими, але й перед своїми, бо богато українських міщан спольщило ся і стали ще гіршими ворогами для своїх ніж Поляки. Наші міщани робили тайком сходини то по церквах, то десь далеко на передмістях. Роздумували над тим, що робити. Всім подобав ся зазив гетьмана Богдана і всї радо готовили ся давати поміч козакам. Міщани були просьвічені і письменні і зараз же стали писати листи до козаків; оповідали, які то їм діють ся кривди і просили гетьмана, щоби приходив до Галичини визволяти свій нарід із ляцької неволї. Щоби приготовити ся на час війни, купували рушниці, по пивницях топили олово на кулї і кували шаблї.

Всї чекали нетерпеливо, що далї буде. Так перейшли жнива. Але в осени, з кінцем вересня, рознесли ся вісти про нову побіду козаків — під **Пилявцями.** Се була побіда ще більша ніж на Жовтих Водах або під Корсунем. Тут було зібране ціле польське військo і ще богато панів-шляхти, що хотіла бити ся з козаками; але як приблизило ся козацьке військo, то на польських панів напав такий страх, що в ночи стали втікати в Польщу. Ніхто не хотів слухати приказів старшини, кождий дбав лиш о се, як би знайти ся найдальше від страшних козаків. На місци лишив ся їх табор повний всякого богацтва і розкоші; килими, дорогоцінні футра й убраня, золоті й срібні миски, тарелї, збанки й чарки, шаблї оплавлені сріблом і дорогим камінєм, стрільби, сїдла, всякі присмаки варені й печені, меди, вина, наливки, — все те забрали козаки. Козацьке військo мало здобичу як ніколи. Сьміяли ся Запорожці: „Добре, добре пани вибрались на весілє і бенькет на славу задали; тільки кошту богато положили, сто тисяч скарбу проциндрили!"... Недовго потім в Галичинї зявили ся цілі громади втікачів панів, що мов безумні гнали кудись на захід. Рівночасно рознесла ся чутка, що Богдан Хмельницький з славним військом запорожським іде до Галичини.

Чутки були правдиві. До Галичини ввійшло козацьке військo. Весь нарід ішов на дороги дивити ся на козаків.

Попереду перед військом їхали музики: довбуші, трубачі, сурмачі; грають на всіляких інструментах, аж луна йде. Далї їдуть козаки на конях, у високих шапках, у красних жупанах зі стрільбами та списами. Декотрі з бунчуками в руках: се старші: отамани, сотники, полковники. Дехто вспів побачити й самого гетьмана Хмельницького: їхав на великім кони, в руці мав гетьманську булаву, одіж аж сияла від золота і дорогого коміня; побіч нього були осаули, судії, обозний і писар. За кіннотою гуркочуть гармати; далї їдуть вози з порохом, кулями і харчами. Над військом мають у воздусі ріжнобарвні прапори; кождий козацький полк має свій прапор. Все військo прибране гарно; не даром взяло велику здобичу на панах; всї сьміливі, веселі, всї сьміють ся, шуткують, хоч є між ними і молоденькі хлопці і старі козарлюги.

Нарід дивив ся, мов остовпілий. Дотепер все було панське, польське, чуже, все гордувало нашим селянством, а от тепер як би з казки прийшло наше військo, наші українські лицарі, що не соромлять ся хлопа, для всїх привітні, всім несуть щастє і волю. Дивуєть ся нарід.

Але не час було дивувати ся; козаки йшли не на весілє, а на війну. Показують ся знов піхотинці; се не козаки з над Днїпра, лиш селяни з ріжних околиць України. Знати, що не в розкоші жили, бо не всї навіть в чоботях, не всї в цїлих свитках; хто що мав у хатї, несе з собою: сей рушницю, той сокиру, инший доброго бука. І всї вони веселі, радісно гукають: нема пана, нема пана, будемо панувати!

(Дальше буде).

UKRAINE LOOTED BY RED BANDITS.

Lawless and Convict-Led Bands Overrun Land, Plundering and Killing.

END LENIN'S FOOD HOPES.

Terrorized Peasants Refuse to Plant Crops and Moscow Will Get No Assistance.

Special Cable to "The New York Times."

GENEVA, May 8.—After a six weeks' journey, twenty-two Swiss citizens have arrived here from Odessa and the industrial district of Donetz. I have spoken with several of these refugees, and, although they left Southern Russia some time before the fortunes of war turned against the Bolshevist invaders, their description of events in the Ukraine is full of interest.

The advance of the Bolshevist hosts upon Odessa was characterized by terrible scenes of murder, rape, and pillage. Regular bands plundered villages and massacred and tortured peasants, carrying off their cattle and wantonly setting fire to farms. Men, women, and children alike were murdered in cold blood by Chinese and Letts and their bodies were left lying by the wayside to be devoured by dogs and crows.

All supplies of grain and food which the bandits were unable to carry off they deliberately destroyed, cynically declaring that this was what war meant by "socialization."

The Red Army has turned the rich agricultural regions of the Ukraine into a desert. The Soviet authorities were powerless or unwilling to restrain the Bolshevist guerrillas, although their wanton acts of destruction served to defeat Lenin's plans of bringing food from the Ukraine to relieve the famine in Moscow and Petrograd and even the depleted commissariat of the Army itself, to say nothing of the spirit of hatred and revolt they aroused among the Ukrainian peasants.

In the last train to leave Kiev before the Bolsheviki entered the city was a Ukrainian General with eighteen other officers. The train was stopped and attacked by Chinese mercenaries, forming the advanced guard of the Red Army.

The officers made a gallant stand, shooting from the windows of their coach. They kept off the Chinese until their ammunition was exhausted, and then, knowing what was in store for them if they were captured, used their last cartridges to commit suicide.

However, the General's revolver missed fire, and he was taken alive. His captors tore off his clothes and, ordering him to stand at attention, proceeded to trace with the points of their bayonets upon his body all the insignia of his rank, lacerating his limbs and shoulders in imitation of his stripes and epaulets, and cutting crosses on his breast for decorations. These tortures continued until the General expired through loss of blood.

The most notorious of the many guerrilla bands which was devastating the Ukraine was commanded by a former convict named Machno. It was about 5,000 strong and was the terror of the inhabitants of Ekaterinoslav during the Austro-German occupation.

In spite of Machno's crimes the Germans never took serious measures against him.

After having pillaged or burned all the villages of the district, Machno drove Petlura's troops out of the town of Ekaterinoslav and held it for three days, during which his men committed frightful excesses.

However, the Jews of the city secretly formed a volunteer corps which attacked the bandits, many of whom were intoxicated, in the night, taking them completely by surprise. At the same time Petlura's soldiers, having received reinforcements, re-entered the town.

While Machno's force of several thousand men was retreating in disorder over a great railway bridge spanning the Dnieper an empty freight train was driven at full speed into the mass of fugitives, hundreds of whom were crushed or hurled into the river. Nevertheless, Machno's band has since received fresh recruits and resumed its destructive activity, ravaging the districts of Alexandrovsk, Driechoff, and Pologhi.

Bolshevist rule in the Ukraine has been distinguished from the first by the marked predominance of the criminal element. Nearly all the commissaries of the "people" in the provincial towns and villages, my informants declare, are former convicts and escaped criminals. In these circumstances it is no wonder that the Soviet administration in the Ukraine has been a conspicuous failure.

The "nationalization" of private property and trade has had the effect of causing the price of food and all necessities of life to soar to prodigious heights. A spool of thread costs £3 to £4 in Kiev, a pound of sugar, (and Ukraine is a great sugar-producing country,) £3, bread £1 a pound, and butter £4 a pound. Three hundred pounds is paid for a suit of clothes, and £90 for a pair of shoes. These are nominal prices, based on the face value of the ruble.

After barely two months of Bolshevist occupation, the Ukraine, the granary of Russia, is literally menaced by a famine. Existing stocks have been consumed by the Red Army or wasted.

The terror-stricken peasants have not dared to sow their fields, and this year's crops will consequently be far below the average.

Thus Lenin's dream of saving his undermined regime in Moscow by conquering the Ukraine and utilizing its resources is not being realized. Instead of relieving distress in the north, the Red Army is merely reducing the fertile south to the same state of famine and exhaustion.

All my informants give it as their opinion that Lenin's rule in the Ukraine will soon be over, and they predict that this great disappointment may well seal the doom of the dictators in the Kremlin.

В КОРШМІ.

Напивав ся пияк в коршмі, —
Любив дуже пити;
А як вже був добре пяний,
Хотів закусити.
Купив собі оселедця
Тай хоче кусати,
Але його рука пяна
Не могла вдержати.
Висунув ся оселедець
Тай під стіл падає,
А пияк за ним зігнув ся
Тай пильно шукає.
Мацав пияк попід лаву
Тай намацав жабу;
Думав, що то оселедець,
Підносить за лабу.
Та кусає пияк жабу —
Жаба ква, ква каже,
Але пияк і на теє
Богато не важе.
„Ти квач, не квач", пияк каже,
„То я тебе здушу;
Я за тебе заплатив же,
То і зїсти мушу".

І. Н.

ЗДОРОВЕ МІСТО.

— Чи се здорове місто?

— Я думаю, що так, — була відповідь. — Коли я сюди приїхав, я не мав на стільки сили, щоби вимовити слово; я не мав одного волоска на голові; я не міг перейти ся о своїй силї через кімнату і мене лише підносили з ліжка.

—О, се дуже добре, і я хочу осїсти ся у вашім місті. А як давно ви тут мешкаєте?

— Я, прошу, тут вродив ся.

ІСТ ЙОНҐСТАВН, О.

Товариство „Сокіл", від. 218 У. Н. С.

— уладжує —

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

В СУБОТУ, 24. МАЯ 1919 Р. на гали „Крова".

Початок точно о 5-ій год. пополудни.

На сей баль запрошуеть ся усїх Українців і Українок з околиці Йонґстави і Іст Йонґстави, Огайо. 58

За добрі напитки і музику ручить

Комітет балевий.

ПОЗІР! БРУКЛИН І ОКОЛИЦЯ!

Українська гр.-кат. парохія Сошестєія св. Духа в Бруклинї, Н. Й.

— устроює —

ВЕЛИКИЙ РІЧНИЙ ПІКНІК

В НЕДІЛЮ, 25. МАЯ 1919 Р.

в QUEENS BOULEVARD PARK, 95 Elmhurst, L. I.

Початок о год. 2-ій пополудни.

Музика першорядна.

Вступ 25 центів.

Дорогі Братя і Сестри! Уладжуючи сей пікнік, маємо на цїли всїм нашим Братям і Сестрам дати спосібність зійтись враз з родинами і знакомими, спільно і свобідно забавитись, заспівати, розірватись по тяжкій праці, а що найважнійше — віддихнути сьвіжим воздухом. Тож спішім громадно на сей пікнік. 58,59і62

Комітет парафіяльний.

УВАГА: До Queens Boulevard парку можна доїхати з New York: на Delancey Street взяти Grand Street кару; з Long Island City Queens взяти Boulevard кару; з Greenpoint взяти Graham Ave. кару і змінити на Grand Street; з South Brooklyn взяти Crosstown кару і змінити на Flushing Ave., з North Side взяти на Grand Street Schutle кару і змінити на Marcy Ave., звідси взяти треба Grand St. кару, котра довезе аж до парку.

Хто би однак не хотів клопотатись сам з карами, то просить ся прийти коло церкви на 160 N. 5th St., де будуть комітетові очікувати, а заразом служити за показчиків.

ПОЗІР, УКРАЇНЦІ З НОРТГЕМПТОН І ОКОЛИЦІ!

Заходами Українського Сирітського Дому з Філядельфії, Па.

— відбудеть ся —

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 18-го МАЯ 1919 РОКУ

о годинї 3-ій пополудни

ВЕЛИКИЙ КОНЦЕРТ

в честь бл. пам. Преосьвященного Кир С. С. Ортинського, першого Владики американських Українців

В ТРЕТУ РІЧНИЦЮ ЙОГО СМЕРТИ.

Дорогі Родимці! В трету річницю смерти Нашого Дорогого Незабутнього Владики, Український Сирітський Дім устроює Великий Концерт, щоби вшанувати память свого Основателя і Покровителя.

Програма концерту незвичайно богата і ріжнородна. Виступати-ме добре всїм Українцям знаний, вишколений хор, а також орхестра Сирітського Дому.

Сподїємо ся, що Українцї з Нортгемптон і околиці прибудуть як найчисленнїйше, щоби в сей спосіб помянути Покійного Владику Кир Сотера.

Концерт відбуде ся в „Нортгемптон Гай Скул Гол".

Дохід призначений на українські сироти.

Тікети можна набути від тепер на церковній гали, а в день концерту при касї галї концертової. о. М. Кузїв, парох.

ЖЕРТВИ НА ФОНД ДЛЯ ОБОРОНИ ГАЛИЧИНИ.

Дальші жертви зложили отсї добродії:

449. Вестчестер, Н. Й. Слідуючі члени тов. „Згода" (від. 210 У. Н. С.) зложили: І. Когут і В. Яхніцький по $2.00; Т. Давидів $1.50; Г. Романів, А. Когут, Д. Вербовський, І. Франків, Н. Крохмальний, М. Шкутяк, М. Шуманський, М. Кашинський, І. Городиський, І. Олійник, В. Баковський, Г. Талата, В. Підгірний, В. Безручка, Г. Ронський, С. Завадівський, І. Петраківський, І. Павлишин, С. Гарасевич, О. Дук, Г. Дук і Т. Дук по $1.00. — Разом $27.50

450. Обервейл, Па. А. Поліщук, Ф. Вавруи, С. Гапанович, Г. Лотоцький і Ю. Білецький по $5.00; П. Заплітний, С. Рачук і Т. Лесиник по $2.00. — Разом $31.00

451. Юніон Форнес, Па. Л. Висоцький $2.00

452. Нортумберланд, Па. На руки п. Василя Турчина зложили: В. Мудрий $5.00; В. Турчин і А. Равлінець по $2.50. — Разом $10.00

453. Айронвуд, Міш. Н. Бакай $10.00

454. Істгемптон, Масс. І. Флис $25.00

455. Джерзи Сіти, Н. Дж. Д. Пилевич і В. Тесельський по $5.00. — Разом $10.00

456. Бостон, Масс. На руки місцевого У. Н. Комітету зложив дальше Л. Шевчук $5.00

457. Френкфорд, Па. На руки місцевого У. Н. Комітету зложили дальше: Ст. Сандецький і І. Біяк по $10.00; І. Галаса $8.00; Н. Оленчук $5.00; І. Лядьо $3.00; В. Козакевич $2.00; Д. Дубовий, Н. Дяківський, О. Процяк, П. Мосьондз, В. Питель, Н. Кобель, Д. Баривка, П. Грамак, С. Сливка, Д. Михалечка, І. Лядьо, І. Гакімен, А. Горжко і Н. Кудзяк по $1.00; з попередних збірок надвижка $16.00; збірка в церкві $20.42; дрібними жертвами $13.25. — Разом $101.67

458. Мінneаполіс, Мінн. На руки місцевого У. Н. Комітету зложили дальше; тов. „Запорожська Січ" $15.00; Й. Куриляк, М. Хитрий, Т. Киселевич і М. Дацишин по $10.00; М. Хоружий, Т. Гуль Винницький, М. Гуль Винницький, П. Лобаш, П. Куликовський, Й. Гранковський, Д. Юрчишин, А. Лісовський і Н. Цицик по $5.00; Ф. Сулятицький $3.50; І. Крупа і І. Кінс по $1.00. Разом з попередною збіркою, оголошеною вже під ч. 254, зібрано $963.50; окремо на кошта делеґата зібрано $58.50; збірка в церкві на Великодні сьвята $35.76. Разом $1.072.76, з чого попередно надіслано $751.00; місцеві видатки винесли $142.92, а тепер надіслано ще $178.84

В попередно оголошенім викази збірок під ч. 254, зайшли були слідуючі похибки: місто Д. Ковтик має бути Д. Колтик з жертвою $10.00; місто В. Далинюк має бути В. Деделюк з жертвою $5.00; місто Ю. Барановський має бути Ю. Баранський з жертвою $5.00, місто В. Сапотюк має бути В. Сопотюк з жертвою $5.00, місто М. Млажкевич має бути М. Блажкевич з жертвою $5.00.

459. Байон, Н. Дж. Місцевий У. Н. Комітет надіслав членських вкладок на суму (спис членів оголосить ся пізнійше) $24.00

460. Дітройт, Міш. А. Щудлак $5.00

461. Скрентон, Па. На руки місцевого У. Н. Комітету зложили: Василь Булик $60.00; о. Д. Хомяк $25.00; М. Бабій, Г. Гуменний, А. Фелуник, В. Гуменний і І. Гатала по $10.00; О. Бака, В. Гришко, В. Тарас, М. Коцюнка, Т. Сідельник, В. Гурявський, М. Яремко, С. Карпінка, О. Вівчаровський, Д. Миськів, Д. Хамуляк, С. Влох, М. Ликонтій і М. Кузмин по $5.00; М. Шимацька і К. Гулька по $2.00; І. Маяк і І. Зайко по $1.00; з акафісту в церкві св. Володимира $8.50. — Разом $219.50

462. Бостон, Масс. На руки місцевого У. Н. Комітету зложили дальше: О. Войтків $10.00; М. Камінський, Т. Драган, А. Павляк, А. Мартяк, П. Музичка і В. Мончаковський по $5.00; М. Відак $4.00; М. Павляк і В. Попівчак по $1.00; І. Коцик 50 цнт. — Разом $46.50

РАЗОМ $695.51.

Попередно оголошено $52.047.16.

ЗАГАЛЬНА СУМА $52.742.67.

Чеки і моні-ордери просить ся виписувати на імя Ukrainian National Committee, а висилати на адресу касієра: Rev. N. Pidhorecky, 22 E. 7th St., New York, N. Y.

Український Народний Комітет.

СЬВЯТО ВЕСНИ.

Ще з давних часів, коли люди не вміли ні читати ні писати, коли не мали навіть постійних осель у себе, а жили в лїсах, та печерах — сьвято весни було відомим. Сьвятом се велике. Ми бачимо, як пробуджуєть ся від довгого зимового сну природа; бачимо, як житє відносить побіду над смертию. Пригріло весняне сонце, розтопило сніги і леди, що сковували землю, і покликало все до житя. Воздух заповнюєть ся голосними похвальними співами птиць, зелїніють ниви, степи, цьвитуть дерева і вишають ся перед небом своєю красою. Все нібито сьміеть ся, радіє. Радіє разом з природою і людина. В давні часи, ще в добу до християнства, свою радість люди виявляли в піснях, танцях, походах та ріжних обрядах. На зелених полях сходились вони великими гуртами, співали пісні - веснянки, вели танці, і як могли, славили сонце за те, що воно пробудило природу до житя. Минали довгі роки, люди множили ся, гуртували ся в родини, потім в окремі громади, з громад в князівства і царства. Замісць того, щоб жити в печерах та лїсах, навчили ся будувати собі хати, села і міста. Навчили ся читати, писати, поодинокі люди і вбили ся в велику силу. Люди з тим поступом втратили і рівність. На землї запанувала кривда, більша частина людий була під гнетом сильних, а сильні в своїх руках тримали всьо, що було на їх користь, і доводили слабим, що так се й мусить бути. Проклятє тяжіло над бідною людиною і не мала вона втїхи за житя свого, пригноблена, залякана будучими муками. Довгі часи було так. Дійшло до того, що вже, здавало ся, не було найменьшої надії на красше.

Та на визвіл зійшов Христос, що проголосив всїх рівними перед Богом, всїх рівними на землї. Правда, яку Він голосив, не до вподоби була сильним, богачам, книжникам і фарисеям. За правду віддали вони Його на муки смертні. Гадали, що з смертию Христа умре й правда. Та в тім помилились. Смертию своєю Він саму смерть побідив і „отверз врата рая" для всїх людий і возвеселив їх душі. І се велике сьвято, сьвято побіди правди над кривдою, припадає на весну, коли сьвяткують люди перемогу житя над смертию в природі.

Велике і радісне се сьвято для всїх людий. В найбіднійшій хаті в сей день хоч на годину віє щастем, найбільше наболїле серце відчуває, як тепло любови до людий і надії на ліпшу долю, на красше житє огортають його душу.

Та радість великого сьвята відродженя природи, побіди житя над смертию, хай не минає й нас Русинів-Українців в Америці. Хай не смутить нас те, що відорвані ми від рідного свого краю. Лиха доля закинула нас тут в далеку країну, але серце наше там, разом з нашими рідними братами, батьками, сестрами й дітьми. В се велике сьвято проженім смуток свій і возвеселїм ся разом з инщими людьми. Важко жити в чужім краю, далеко від тої країни, що викохала нас на своїм лоні, колисала нас і співала пісні рідні, але се не буде вічно. Єсть надія на те, що незабаром край наш, наша рідна країна, переживе гірку долю і прийме нас як мати в свої обійми. І в сей день великого загального сьвята не сумом хай обгортають ся серця наші, а щирим бажанем прискорити той час, коли ми зможемо разом з нашими братами, що лишили ся в рідним краю, відсьвяткувати великий день визволеня нашого краю. Той день буде; все житє України-Руси йде до того. Ще сто лїт тому не було надії на те, що наша Україна встане від довгого сну, що вона розібє кайдани і гукне клич до житя. Після того, що зробили з нею вороги люті, польські та московські власти, годі було, здаєть ся, й думати про відродженє. Все наше культурне, національне й політичне житє було прибите. З того, чим жила колись Україна, майже нічого не лишило ся і ворог вже тїшив ся, що забрав в руки великий богатий край, вільну Україну і повернув її богатства на свою користь, а людий на своїх рабів.

Але радість ворогів була передчасною. Рівно сто лїт тому весною народив ся під сільською стріхою в кріпацькій убогій родині Тарас Шевченко, наш пророк і геній. Замісць меча, котрим в давні часи боронили наші герої рідний край — він взяв рідне слово і виступив на боротьбу за рідну Україну, за волю синів її. І слово пролунало як грім.

„І, о диво! трупи встали і очи розкрили,
„І брат з братом обняли ся і проговорили
„Слово тихої любови во віки і віки...

І як весною пробуджуєть ся природа під горячими проміннями сонця, так почала пробуджуватись Україна на горячий заклик свого найкрасшого сина. Пригадав своїм братам Т. Шевченко про минуле славне нашого краю, про волю, про занедбане країни; пригадав і те, хто ми, чиїх батьків, чиї діти і гукнув до боротьби за волю, за край. За відважний заклик, за щиру роботу, завдали нашого генія в тяжку неволю, замучили його за слово правди, за сьвяту науку. Замучили його, але правди й тут не замучили і не вбили. Слово правди стало острійше меча дідівського. Його поставив коло нас на сторожі Шевченко. Його взяли батьки наші і передали нам сей меч боротьби за пробудженє України.

Майже сто лїт ведеть ся завзята боротьба за волю України. Зі всїх боків окружені ми ворогами. А найлютійші ворого то польське панство і московський уряд з великими панами. З ними боротьба йде безперестанно. Сильні вони і богаті, мають богато всього до помочи, мають і богатства, і культуру, хоч і крадену, мають навіть помічників таки з наших людий, котрі як Юди за сребренники продають на муки свою Матір, свій рідний край. Мають вони і військо і гроші, зібрані в більшости з наших людий. Ми-ж маємо тільки одно. Маємо на своїм боці слово правди і віри в те, що беремось за праве діло. І бачимо, як з року на рік, з дня на день все більше та більше здобуваємо позиций. Ворог не всилї тепер противитись нам. Але сї побіди ще не скінчені. Перед нами не один і не два роки ще тяжкої боротьби з ворогом. Боротьба ся буде вимагати від нас і сили і коштів. І в сей день сьвята, радіючи з того, що правда бере перемогу над кривдою, житє над смертию, ми не повинні забувати своїх обовязків до самих себе і до рідного краю. Як найміцнійше мусимо гуртуватись для боротьби за свої права, як найстараннійше повинні збогачувати себе збруєю для тої боротьби. А найміцнійша, віками випробувана і загартована збруя — то знанє. „В знаню сила" — говорить одно наше присліве — і се правда. Коли ми будемо мати знанє, то зуміємо все знайти що потрібно для боротьби. Маючи знанє, ми знайдемо і кошти і сили і зуміємо побідити своїх ворогів.

Не треба казати богато про те, що знанє легко не даєть ся. Не треба й про те казати, що людині, котра гарує день в день на користь богачів капіталістів та всїляких людий, що висмоктують з робучого люду його працю і кров, тяжко навіть приступити до науки. Але ми мусимо перемогти все, коли хочемо поліпшити своє житє. Ми мусимо узброїтись для боротьби.

„Боріть ся — поборете", заповів нам наш великий поет. Не забуваймо сього заповіту! Виконавши його ми, а коли не ми, то наші діти, зможуть знову повернути до рідного краю, на лоно рідної Матери. Вона має для нас і любов, має вона і скарби: віковічні лїси, гори, родючу землю. Все те тепер хоч і на нашій землї та не нам належить. Сильні прибрали богатства наші до рук своїх, а на нас надїли торби, з злиднями, примусили шукати хліба на чужині.

Узброїм ся-ж знанями, гуртуймо ся, просьвіщаймо ся щоб перемогти ворога свого і будучі сьвята „весни" щоб зустрінути весело, радісно разом з далекими і близкими. Хай клич „до просьвіти" буде все між нами.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

(Оголошень женитьби не приймаєсь).

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Предвиджують лихі наслідки реемігрaції.

Телеграми знова рознесли з Вашингтону вістку, що правительственні і промислові круги у Злучених Державах є дуже заалярмовані фактом про велике число чужинців, котрі повертають назад до свого рідного краю. Кажуть, що в коротким часї в Америці забракне робучих сил, а се дуже відібєть ся на внутрішнім промислі і загранічній торговлї краю. З Ню Йорку відїзджає так сила чужинців, що правительство має кожного дня 10.000 долярів, стягнених як податок від повертаючих імігрантів. Велика більшість чужинців опускає Злучені Держави в надії, що вже більше тут не поверне. Таких поглядів є головно Чехи, Словаки і Поляки; більшість Італійців обіцяє повернути сюди знова. Знова майже кождий Українець, котрий відїзджає відси, каже рішучо, що до Америки більше не поверне, бо у своїм рідним краю він стріне красшу долю ніж в Америці. Всеж таки, як би воно не було, наслідком реемігрaції Америка страшно потерпить. Вона стратить не лише найліпшу робучу силу, яку представляють східно - і полуднево-европейські імігранти — Італійці, Еспанці, Чехи, Словаки, Серби, Хорвати, Українці і Поляки — але й потерпить дуже фінансово, бо чужинці вивозять зі собою великі суми гроший.

Реакціонери одинокими приятелями большевизму.

Вілїям Інґліш Воллінґ, один з провідників правих соціялістів у Злучених Державах, повернувши щойно з Парижа, сказав: „Большевизм для свого істнованя мусить мати поле розвитку. Коли большевизм прийде до Злучених Держав, його будуть звати инакше. Тутешні плютократи ненавидять навіть найбільше умірковaних соціялістів. Вони ненавидять навіть поступових демократів і републиканів. Всьо, що наміряє зломити тутешні ідеали і віру в демократію, виходить на користь большевизму. Капіталізм все брав собі те, чого бажав, даючи на се оправдане, що він має силу. Большевизм робить тесаме, оправдуючись тим, що так робив або робить капіталізм. Колиж до Злучених Держав прийде большевизм, то лише через роботу реакціонерів і плютократів".

Лікар обороняє алькоголь.

На зборах нюйорської медичної академії, які відбули ся в четвер, 15. мая 1919, лікарі обороняли алькоголь яко чинник людського щастя, коли є уживаний умірковано. Прогібіція, кажуть лікарі, причинить ся до прирісту гінокритів і злочинців та зродить психічно і духово хорих людий. Ані один лікар не сказав словечка в обороні прогібіції. Лише один, др. Пірс Кларк, сказав, що „пановане короля Алькоголю було довгим і фатальним", але він казав також про поширене нещастя, яке зродить прогібіція, коли суспільність не приготовить ся остаточно до прогібіції, заступаючи місця пиятики способами розривки і відсвіженя, яко средство двигненя людської симпатії і товариськости, які мають заступити веселість і приятельство, спричинювані алькоголем. Инший лікар, др. Сміт Джеліф, говорив про велику суспільну користь уживаня алькоголю; алькоголь є великою благодатию для людий, котрі вічно думають про своє важке горе. І коли многі з таких людий не попадають в розпуку, то завдячити се треба уживаню алькоголю. Ще инший лікар, др. А. Бріл, говорив, що довгі досліди, які він провадив на людях, котрі уживають алькоголь, виказали, що алькоголь надмірно уживають лише мущини і женщини ненормальні або якнебудь „схиблені, і коли би вони не уживали алькоголю, то свою ненормальність або хиби заспокоювали би злочинами або иншими подібними промахами. Чоловік дасть ся вилічити від уживаня алькоголю, але тоді він ще гірше тратить на здоровлю, бо вилічені з того люди їдять дуже богато. Др. Бріл каже, що один вилїчений з пиянства чоловік потрафив їсти 7 фунтів воловини на обід. Се не тягнуло довго, бо той чоловік помер від надмірного пересичення.

Пенсильванія хоче пива.

Стейтова Федерація Праці в Пенсильванії заявила ся за продаванем пива і легких вин; рівночасно зажадала усуненя Борлезона зі становища міністра почт.

Праві соціялісти одобряють мирові услівя.

Праві американські соціялісти, котрі піддержували війну, видали поклик, аби піддержувати мирові услівя, предложені Німеччині, які, кажуть, годять ся з Вілсоновими чотирнайцятьма точками. Поклик підписали „соціялістичний кандидат на президента в 1916 році, Аллан Бенсон Джан Спарго, пані Шарльот Перкінс Ґільмен, Чардз Едвард Россел, Вілїям Інґліш Воллінґ і Фелпс Стокс. В поклику говорить ся, що мирова конференция протягом кількох місяців „двигнула нас дальше на шляху до міжнародної демократії, ніж ми пройшли через тисячу літ" і накликує американських соціялістів і демократів піддержувати мировий договір і союз держав.

Маленький виборчий скандал; мейор каже арештувати судію, судія каже арештувати мейора.

При міських виборах в Гобокен, Ню Джерзи, наступив маленький, але голосненький і поганенький скандал. Тамошній посадник посварив ся дуже з головним судією і при виборах провадив аґітацію в його некорпсть. Знова судія пійшов ще дальше і запросив собі до переведеня виборів 120 молодців з Нюарку, котрих однак мейор наказав арештувати. Коли арештованих судія увільнив, мейор наказав поповно арештувати увільнених, а також судію. Тоді судія видав розпорядженє арештувати мейора. Однак ні наказ мейора арештувати судію, ані розпорядженє судії арештувати мейора — не війшли в житє, бо се такі особи, до котрих має власть лише висша судова інстанція. Скінчило ся лише на тім, що арештовано і посаджено в тюрму 120 молодців, спроваджених з Нюарку. Вони, на оскарженє мейора, мають стати до розправи перед найвисшим судом в Джерзи Сіти.

Пшениця потаніє.

Мимо гарантованої ціни пшениці, по $2.26 за бушель, є тепер більше ніж певним, що ціна пшениці впаде незадовго. Таку опінію висказав пшеничний директор при поживним контрольорі. Директор Берніс провадив довгі наради з мельниками, пекарями і купцями. Метою сих конференцій було винайти спосіб для зменьшеня видатків дрібних косументів. Рішено отже, що мельники мають молоти пшеницю за танше ніж доси; купці мають продавати пекарям таньше муку, а вкінци пєкарі мають опустити ціну на хлїб. Се дасть ся зробити лише тоді, коли фармери будуть продавати пшеницю танше для гуртових купців. Директор Берніс заявив, що в справі зниженя ціни пшениці він засягне інформацій в контрольора поживи Гувера і деяких членів правительства. Ще инша обставина вказує на се, що пшениця потаніє. Правительство іменно подало до відома, що дальший експорт поживи до Европи буде здержаний. Останний корабель з поживою відїде до Европи 30. червня 1919.

Трактори до Европи.

Міністерство рільництва обчислює, що в біжучім році в Злучених Державах зробить ся около 315.000 моторових тректорів для господарського ужитку. З того 90.000 тректорів, вартости 100,000.000 долярів (один тректор — 1.100 долярів), вишлеть ся за границю, головно до Европи, щоби в той спосіб піднести в сьвіті збіжеву продукцію. Обчислають, що один чоловік, працюючи з трактором, може зробити більше ніж шість людий і трийцять коний або сто волів. Трактори надають ся тепер головно для Европи, де бракує здорових людий до праці. — Американські фабриканти предсказують, що тракторовий промисл по війні дуже розвинеть ся і вже в 1920 році фабрики будуть у змозі випродукувати около 500.000 тректорів. Тому пять літ в Америці не було ані одного трактора.

Ліпчинська веде голодовий страйк.

Станіслава Ліпчинська, господиня польського ксьондза Бенявского, котру судові власти оскаржують о поповнене убийства на монахині Марії Іванні, 11 літ тому, вже від кількох днів не хоче нічого їсти. Окружний судія в Лелеид, Мішиґен, наказав перенести її до психопатичного шпиталю в Анн Арбор, де лікарі-психіятри мають розслідити її умовий стан.

Ґазета з Галича йшла до Джерзи Сіти 458 днів.

В четвер, 15. мая 1919 року, над вечером наспіло до редакції „Свободи" 4-те число ґазети галицького земства, „Рідний Край", з 12. лютого 1918 року. Ся часопись, на якій є три цензурні печатки: українська, англійська і американська — йшла до Джерзи Сіти повних 458 днів, або один рік, три місяці і 4 дні. В сїй часописи згадуєть ся про наїзд большевиків на Україну і про отворене IX. сесії Центральної Ради. Писар Ради, Онацький, відчитав четвертий універсал, яким проголошено цїлковиту самостійність України. Посли повитали радо універсал. Забрав слово посол Степаненко, український соціяліст-самостійник, і згадавши про московсько-большевицьку навалу, яка сунула на Україну, сказав: „Самостійність — се шлях до здійсненя соціялізму. Але република наша в небезпеці. Значить, є небезпека й для соціялізму". Степаненко вказував на потребу оружної боротьби з московськими наїзниками.

Закрав гроші свого вуйка.

(Спеціяльно до „Свободи").

Оказуєть ся правдивою повочасна приповідка, що приятель гірший ворога. Так бодай каже вірити отся подія, яка лучила ся недавно в Перт Амбой, Ню Джерзи. Гриць Школяр, з Черча, роґатинського повіту в Галичині, працював довший час на треці при шляху зелізниці Лігай Велей. Заробив собі 1.300 долярів і зложив їх в банку. Та Іван Котович, котрий оженив ся 7-го падолиста 1918 з Марією Гебою, дочкою Школярової сестри, і в котрих Школяр мешкав, — намовляв вічно, щоби Школяр витягнув гроші з банку, бо коли схоче витягнути їх перед своїм відїздом до краю, то буде мусів заплатити великий податок. Школяр послухав ради і 5-го мая витягнув гроші з банку та сховав їх до свого куферка. В понеділок, 12. мая 1919, Школяр пійшов до роботи, а Котович остав ся дома. Коли вечером Школяр заглянув до куфра, не найшов там своїх гроший. Котович щез десь того самого дня. Кажуть, утік з вуйковими грішми, оставивши жінку в вагітнім стані. Про се повідомлено поліцію. Котович ще молодий чоловік; походить родом зі Скалатщини.

Бути хорим в Ню Йорку — не поплачуєть ся.

Довгі досліди виказали, що недужі люди в Ню Йорку мусять дорого платити за свою неміч. Особи середної кляси, котрі не хочуть спустити ся на ласку добродійних інституцій, коли занедужають — залізають у великі довги, коли хочуть платити шпиталям за опіку. Обчислено, що у всїх шпиталях і санаторіях у Великім Ню Йорку є 38.000 ліжок, а на кождім лежить пересічно 167 пацієнтів річно; значить, хорих осіб, котрі йдуть аж до шпиталю, є в Ню Йорку 6,346.000 річно. Иншими словами кажучи, майже кождий мешканець найбільшого в сьвіті міста є хорий кождого року. В 1917 році місто дало на публичні шпиталі 1,327.446 долярів; на приватні шпиталі дало 600.000 долярів. Приватні шпиталі зібрали в 1917 році около 4,000.000 від своїх пацієнтів. Цифри в 1918 році мусїли значно побільшити ся, але факт однак є, що в 1918 році приватні шпиталі мали 1,169.000 долярів недобору. Що відносить ся знова до того, що бути хорим в Ню Йорку — не поплачуєть ся, то нехай про се посьвідчить заява комісаря здоровля, котрий сказав, що за один покій в приватнім шпиталі мусять хорі заплатити тепер 30, 40, 50, 60, 70, 80 або 80 долярів на тиждень. Іспитована доглядачка хорих бере в найтаньших приватних шпиталях 5 долярів за 12 годин, а в деяких шпиталях не хоче йти за 15 або й 20 долярів за 12 годин.

Загальний страйк у Вінніпеґу.

Українські часописи з Вінніпеґу, Канада, спізнять ся до Злучених Держав через загальний страйк, який вибух там минувшого четверга. 30.000 робітників, мущин і женщин, кондуктори, машиністи, фаермани, листоноші і фабричні робітники покинули працю, щоби домогти ся вигрaти страйк.

СТАРОКРАЄВІ ВІСТИ.

Американська військова місія в Станиславові.

В пятницю, 18. цьвітня 1919, прибула до Станиславова американська військова місія, складаюча ся з капітана Бочмена і капітана Розалера. На зелізничім двірци привитав місію др. Михайло Лозинський, заступник міністра заграничних справ, отаман (майор) Бурбела, заступник міністра війни, і многі инші члени воєнного міністерства.

Вечером того дня, на принятю в честь місії, капітан Бочмен заявив, що американська військова місія прибула засягнути інформацій про положене на Україні. Він вихваляв дисципліну і зорганізоване української армії та ствердив, що лад і спокій панують на Україні. В імени правительства витав місію др. М. Лозинський, а др. Фрік, голова місії швайцарського Червоного Хреста, витав американських послів в імени міжнародного Червоного Хреста.

Промовляв також кореспондент паризької ґазети „Petit Parisien", п. Дібоше, висловлюючи свою надію, що український нарід стане самостійний і яко такий буде включений в родину великих держав.

Слідуючого дня, в суботу, премієр др. Сидір Голубович приняв місію на спеціяльну авдієнцію, підчас котрої були присутні також др. Лозинський і атаман Бурбела. Місію, яка звидїла також український головну кватиру, приняв на авдієнцію генерал Павленко і полковник (оберст) Курманович, міністер війни. Місія звидїла боєвий фронт коло Львова і була зачудована організацією української армії.

Французька військова місія в Дрогобичи.

В пятницю, 18. цьвітня 1919, прибула до Дрогобича французька військова місія, в склад якої входили капітан Дікльо і ляйтнант Сімон. Місію вислала мирова конференція для розслідженя питаня про нафтові терени.

Селянське повстанє.

Телеграма з Берна, 23. цьвітня 1919, доносить: Українські селяни, котрі повстали проти большевиків, заняли зелізничі стації Мотовилівку і Васильків, на шляху Київ-Винниця; Бориспіль і Гребінку, на шляху Київ-Полтава; і Ніжин та Бахмач, на шляху Київ-Курськ.

Ще про здачу большевицької армії.

Перша большевицька армія, яка здала ся Українцям, була стаціонована в Гомелї. Вона складала ся з трох полків інфантерії, (67, 68 і 153), з двох бриґад артилерії і з одної дивізії кавалєрії. Ся армія, в числі 20.000 жовнірів, перейшла на сторону військ Петлюри, передаючи рівночасно 20.000 крісів, 200 машинових крісів і 35 гармат. Вона складала ся головно з селян тульської і казанської губерній. Піддала ся через се, що в Гомелї большевики розстріляли 140 жовнірів, котрі не хотіли йти до атаку проти Українців. Тепер ся армія находить ся на боєвим фронті коло Житомира, борючись проти большевиків.

Заява німецького міністра заграничних справ.

Граф Брокдорф-Ранцав, міністер заграничних справ Німеччини, вислав ноту до московського правительства, в якій заявив, що Німеччина не признає большевицького правительства на Україні, — доносить телеграма з Берна, Швайцарія, з 22 цьвітня 1919.

8-годинний день праці.

Українська Народна Рада на засїданю 12. цьвітня ухвалила закон про введенє 8-годинного дня праці в Західно-Українській Републиці.

ПОЗІР НЮ ЙОРК, Н. Й.

Заходом Українського Комітету Заволова і околиці

— відбуде ся —

В НЕДІЛЮ, 18. МАЯ 1919 Р.

в Ехо гали під ч. 431 Іст 6. ул. в Ню Йорку

— другий з ряду —

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

Початок о годині 3-тій пополудни.

ВСТУП 35 ЦЕНТІВ.

Дорогі Родимці! Приходіть всї, як один. Тепер маємо добру нагоду забавити ся разом. Добра музика, добрі напитки і смачна перекуска.

Весь дохід іде для вдів і сиріт в ст. краю. За добру забаву ручить

57-58 КОМІТЕТ.